МІНІСТЕРСТВО ФІНАНСІВ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ПОДАТКОВИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет податкової справи, обліку та аудиту
Кафедра адміністрування податків

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему: «Світовий досвід застосування цифрових технологій адміністрування податків та його застосування в Україні»

Здобувача вищої освіти ІІ курсу,
групи ФМФА-22-1,
спеціальності 072 «Фінанси,
банківська справа та страхування»,
ОПП «Фіскальне адміністрування» (підпис) Гедз Владислав Богданович

Науковий керівник (підпис) Андрущенко Володимир Леонідович, д.е.н., професор

Керівник освітньо-професійної Програми (підпис) Швабій Костянтин Іванович, д.е.н., професор

Допущено до захисту за рішенням кафедри адміністрування податків,
протокол від «26» 01 2024 № 5

Завідувач кафедри
адміністрування податків (підпис) Іванишина О.С., к.е.н., доцент

Ірпінь – 2024

Реєстрація № 17 15.01.2024 _____

(дата) (підпис відповідальної особи)

Результати перевірки до захисту 26.12.23 _____

(до захисту, на доопрацювання) (дата)

Результат захисту 80/B/4 08.02.2024 _____

(оцінка) (дата) (підпис)

Голова комісії: _____ І. Л. Романов

(підпис) (ініціали, прізвище)

Члени комісії: _____ К. І. Швабій

(підпис) (ініціали, прізвище)

_____ О. С. Іванишина

(підпис) (ініціали, прізвище)

_____ Т. В. Тучак

(підпис) (ініціали, прізвище)

Секретар комісії _____ М. В. Ярусевич

БЛАНК ОЦІНЮВАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Об'єкти контролю	Діапазон оцінки в балах	Фактична кількість балів	Примітки	Дата, П.І.П.: керівника, голови комісії членів комісії, секретаря, (підписи)
ОЦІНЮВАННЯ ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ КЕРІВНИКОМ ТА РЕЦЕНЗЕНТОМ				
1.Зміст випускної роботи (якість теоретичного матеріалу, його зв'язок з практичним, вміння представляти матеріал в логічній послідовності, наявність висновків та пропозицій)	від 0 до 30	20		
2.Дотримання вимог щодо оформлення	від 0 до 10	7		
3.Вчасне виконання роботи на всіх етапах у встановлені кафедрою терміни	від 0 до 5	4		
4. Рецензент	від 0 до 5	4		
РАЗОМ БАЛІВ*	**від 0 до 50**	35		
ОЦІНЮВАННЯ ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ КОМІСІЄЮ ПО ЗАХИСТУ				
1.Доповідь	від 0 до 10	10		Романов І.Л.
2. Роздатковий матеріал	від 0 до 5	5		
3. Знання теоретичного та практичного матеріалу, вміння відповідати на запитання	від 0 до 25	22		Швабій К.І. Іванишина О.С.
5. Апробація (участь у конференціях)	від 0 до 10	8		Тучак Т.В.
РАЗОМ БАЛІВ	**від 0 до 50**	45		
ЗАГАЛЬНА КІЛЬКІСТЬ БАЛІВ	**від 0 до 100**	80		Яруш М.В.

ПЕРЕВЕДЕННЯ ОЦІНКИ ЗА 100-БАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ ДО НАЦІОНАЛЬНОЇ ШКАЛИ ТА ШКАЛИ ЕКТС

Оцінка за 100-бальною шкалою	Оцінка за шкалою ЕКТС	Оцінка за національною шкалою	Дата	П.І.П.: голови, членів комісії, секретаря, (підпис)
80	B	4 (добре)	08.02.2024	Романов І.Л. Швабій К.І. Іванишина О.С. Тучак Т.В. Яруш М.В.

ПРАВИЛА ПЕРЕВЕДЕННЯ ОЦІНОК ДО НАЦІОНАЛЬНОЇ ШКАЛИ ТА ШКАЛИ ЕКТС

Оцінка за 100-бальною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	5 (відмінно)
80-89	B	4 (добре)
70-79	C	
60-69	D	3 (задовільно)
50-59	E	
35-49	FX	2 (незадовільно)

МІНІСТЕРСТВО ФІНАНСІВ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ПОДАТКОВИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет податкової справи, обліку та аудиту
Кафедра фіскального адміністрування
Спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

Затверджую
Завідувач кафедри
_____ Іванишина О.С.
«16» 01 2023

Завдання на кваліфікаційну роботу
здобувачу вищої освіти
Гедз Владислав Богданович

1. Тема кваліфікаційної (дипломної) роботи
«Світовий досвід застосування цифрових технологій адміністрування податків та його застосування в Україні»
2. Затверджена наказом ректора від 30.11.2022 № 1254
3. Строк здачі закінченої роботи – 08.02.2024
4. Цільова установка – дослідити зарубіжний досвід у сфері застосування цифрових технологій адміністрування податків та запропонувати рекомендації щодо їх використання в Україні.

Метою дипломної роботи є аналіз світових практик у використанні цифрових технологій для управління податковими процесами та оцінку перспектив їх впровадження в Україні.

Об'єктом дослідження дипломної роботи є процес адміністрування податків.

Предметом дослідження є специфіка та характеристики використання цифрових технологій у податковому адмініструванні.

Вихідні дані до роботи сучасні наукові праці українських, зарубіжних науковців, статті в періодичних виданнях з проблематики.

5. Перелік графічного матеріалу – 4 таблиці, 1 рисунок.
6. Зміст кваліфікаційної роботи (перелік питань за кожним розділом)
   1. Сучасний стан системи адміністрування податків в Україні
   2. Оцінка системи адміністрування податків в Україні
   3. Визначення ключових стейкхолдерів системи адміністрування податків

4. Цілі вдосконалення системи адміністрування податків в Україні
5. Критерії оцінки ефективності цифрових технологій адміністрування подат
6. Опції цифрових технологій адміністрування податків в Україні
7. Рекомендації щодо оптимального вибору цифрових технологій адмі податків
8. Технічні та організаційні бар'єри, ризики впровадження цифрових технол адміністрування податків

7. Календарний план виконання роботи

№ п/п	Назва етапів випускної кваліфікаційної (дипломної)роботи	Строк виконання ет	
		За планом	
1.	Вибір теми дипломної роботи та написання заяви на її затвердження	04.11.22	
2.	Отримання завдання наукового керівника для виконання дипломної роботи	16.01.23	
3.	Узгодження плану дипломної роботи з керівником	01.03.23	
4.	Підготовка I-IV розділів дипломної роботи та подання її керівнику	16.06.23	
5.	Підготовка IV-VII розділів дипломної роботи та подання її керівнику	02.11.23	
6.	Підготовка вступу та висновків	30.11.23	
7.	Доопрацювання роботи з урахуванням зауважень наукового керівника	15.12.23	
8.	Отримання відгуку наукового керівника	26.12.23	
9.	Перевірка роботи в системі антиплагіат	08.01.24	
10.	Отримання зовнішньої рецензії	12.01.24	
11.	Отримання допуску зав.кафедри до захисту	16.01.24	
12.	Попередній захист роботи	18-19.01.24	
13.	Захист дипломної роботи	08-09.02.24	

Дата видачі завдання «__16__»__січня_____ 2023

8. Керівник кваліфікаційної роботи _____ Андрущ
(підпис) (прізвищ

9. Керівник освітньо-професійної програми _____ Швабій І
(підпис) (прізвищ

10. Завдання до виконання отримав здобувач вищої освіти _____ Гедз В.І
(підпис)

АНОТАЦІЯ

«Світовий досвід застосування цифрових технологій адміністрування податків та його застосування в Україні»

Мета роботи – аналіз світових практик у використанні цифрових технологій для управління податковими процесами та оцінка перспектив їх впровадження в Україні.

Завданнями роботи є: дослідити сучасний стан системи адміністрування податків в Україні; оцінити систему адміністрування податків в Україні; визначити ключових стейкхолдерів системи адміністрування податків; визначити цілі вдосконалення системи адміністрування податків в Україні; визначити критерії оцінки ефективності цифрових технологій адміністрування податків; дослідити опції цифрових технологій адміністрування податків в Україні; надати рекомендації щодо оптимального вибору цифрових технологій адміністрування податків; виявити технічні та організаційні бар'єри, ризики впровадження цифрових технологій у сфері адміністрування податків.

Предметом дослідження специфіка та характеристики використання цифрових технологій у податковому адмініструванні.

Об'єктом дослідження є процес адміністрування податків.

Одержані результати можуть бути використані результати можуть бути використані урядовими та податковими органами України для оптимізації та модернізації національної системи адміністрування податків, що в свою чергу сприятиме покращенню економічного клімату в країні.

Дипломна робота містить 59 сторінок, 4 таблиці, 1 рисунок, список використаних джерел з 59 найменувань.

Ключові слова: адміністрування податків, цифрові технології адміністрування податків, автоматизація податкових процесів, адміністрування податків в Україні

Рік виконання дипломної роботи – 2023.

Рік захисту роботи – 2024.

ANNOTATION

"Global experience in the use of digital tax administration technologies and its application in Ukraine"

The aim of this paper is analyze global practices in the use of digital technologies for managing tax processes and assess the prospects for their implementation in Ukraine.

The objectives of the work are: to investigate the current state of the tax administration system in Ukraine; evaluate the system of tax administration in Ukraine; identify key stakeholders of the administration system; determine the goals of improving the tax administration system in Ukraine; to determine the criteria for evaluating the effectiveness of digital technologies of tax administration; explore the options of digital technologies for tax administration in Ukraine; provide recommendations on the optimal choice of digital technologies for tax administration; identify technical and organizational barriers, risks of implementing digital technologies in the field of tax administration.

The object of the study is the process of tax administration.

The subject of the research is specifics and characteristics of the use of digital technologies in tax administration.

According to the results of the research the Ukrainian government and tax authorities in modernising and optimising their national tax administration system, ultimately improving the country's economic climate.

The thesis comprises 59 pages, 4 tables, 1 figure, and a list of 59 references.

Keywords: tax administration, digital tax administration technologies, tax process automation, tax administration in Ukraine

The year of completion of the thesis – 2023.
Year of protection of work – 2024.

ЗМІСТ

ВСТУП 10

1. СУЧАСНИЙ СТАН СИСТЕМИ АДМІНІСТРУВАННЯ ПОДАТКІВ В УКРАЇНІ 13

2. ОЦІНКА СИСТЕМИ АДМІНІСТРУВАННЯ ПОДАТКІВ В УКРАЇНІ 18

3. ВИЗНАЧЕННЯ КЛЮЧОВИХ СТЕЙКХОЛДЕРІВ СИСТЕМИ АДМІНСТРУВАННЯ ПОДАТКІВ…….. 23

4. ЦІЛІ ВДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ АДМІНІСТРУВАННЯ ПОДАТКІВ В УКРАЇНІ 27

5. КРИТЕРІЇ ОЦІНКИ ЕФЕКТИВНОСТІ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ АДМІНСТРУВАННЯ ПОДАТКІВ 31

6. ОПЦІЇ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ АДМІНІСТРУВАННЯ ПОДАТКІВ В УКРАЇНІ 34

7. РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ОПТИМАЛЬНОГО ВИБОРУ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ АДМІНСТРУВАННЯ ПОДАТКІВ 48

8. ТЕХНІЧНІ ТА ОРГАНІЗАЦІЙНІ БАР’ЄРИ, РИЗИКИ ВПРОВАДЖЕННЯ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ У СФЕРІ АДМІНІСТРУВАННЯ ПОДАТКІВ . 50

ВИСНОВКИ 56

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ 60

ВСТУП

Актуальність теми. В умовах глобалізації та стрімкого розвитку цифрових технологій, важливість їх впровадження у сферу адміністрування податків стає все більш актуальною. Цифровізація дозволяє не тільки оптимізувати процеси, але й забезпечити більшу прозорість та ефективність податкових систем, що є важливим для економічного розвитку та забезпечення соціальної справедливості.

Україна, як країна, що розвивається, зіштовхується з рядом проблем у сфері податкового адміністрування, серед яких бюрократія, низька ефективність збору податків та корупція. Вивчення світового досвіду та імплементація перевірених цифрових практик можуть допомогти Україні вирішити ці проблеми.

Багато країн уже успішно впровадили різні цифрові технології в сфері податкового адміністрування, такі як електронні податкові декларації, автоматизоване збирання даних, інтелектуальні системи аналізу податкових ризиків. Вивчення цих прикладів дозволить оцінити потенційні переваги та виклики, з якими може зіштовхнутися Україна.

Розвиток технологій, таких як штучний інтелект, блокчейн, великі дані, створює нові можливості для зміцнення податкових систем. Використання цих технологій дозволяє не тільки автоматизувати процеси, але й знизити рівень податкового ухилення та збільшити обсяги збору податків.

Ефективне адміністрування податків за допомогою цифрових технологій має важливе значення не тільки для державного бюджету, але й для загального економічного зростання та добробуту громадян. Покращення системи податкового адміністрування сприятиме створенню сприятливішого бізнес-середовища, залученню інвестицій, та підвищенню довіри до державних інституцій.

Ці аспекти підкреслюють високу актуальність теми дослідження, її значення для економічного та соціального розвитку України, і підтверджують

необхідність глибокого вивчення світового досвіду та адаптації його кращих практик.

Мета дослідження – аналіз світових практик у використанні цифрових технологій для управління податковими процесами та оцінка перспектив їх впровадження в Україні.

Відповідно до мети, перед дослідженням були поставлені наступні ***завдання***:

– дослідити сучасний стан системи адміністрування податків в Україні;

– оцінити систему адміністрування податків в Україні;

– визначити ключових стейкхолдерів системи адміністрування податків;

– визначити цілі вдосконалення системи адміністрування податків в Україні;

– визначити критерії оцінки ефективності цифрових технологій адміністрування податків;

– дослідити опції цифрових технологій адміністрування податків в Україні;

– надати рекомендації щодо оптимального вибору цифрових технологій адміністрування податків;

– виявити технічні та організаційні бар'єри, ризики впровадження цифрових технологій у сфері адміністрування податків.

Об'єктом дослідження є процес адміністрування податків.

Предмет дослідження - специфіка та характеристики використання цифрових технологій у податковому адмініструванні.

У роботі використані ***методи*** аналізу, порівняння, а також кейс-стаді, що дозволить глибше зрозуміти тему та виявити найбільш ефективні практики.

Практичне значення дослідження полягає в тому, що його результати можуть бути використані урядовими та податковими органами України для

оптимізації та модернізації національної системи адміністрування податків, що в свою чергу сприятиме покращенню економічного клімату в країні.

1. СУЧАСНИЙ СТАН СИСТЕМИ АДМІНІСТРУВАННЯ ПОДАТКІВ В УКРАЇНІ

Перш ніж досліджувати стан системи адміністрування в Україні, доцільно дослідити наукові напрацювання з даної теми. Стан податкового адміністрування в Україні, його наявні та потенційні прогалини та недоліки широко досліджувалися в новітній літературі.

Куцик В., Остапенко Л. та Пудрик Д. обговорюють розробку процедур забезпечення погашення податкового боргу як важливий елемент для формування сприятливого інвестиційного клімату. Вони наголошують на необхідності сервісно-орієнтованого підходу в податкових органах і ризик-орієнтованих заходів контролю [49].

Темчишина Ю. відзначає зниження економічної активності в Україні, що призводить до зменшення доходів платників податків і податкових надходжень. Дослідження підкреслює необхідність оптимізації адміністрування податків шляхом цифровізації та вдосконалення систем податкового консультування та контролю [55].

Паславська Р. досліджує історичні та етнографічні аспекти податкового адміністрування в Україні, вказуючи, що нинішня система розвивалася під різними тисками без належного наукового обґрунтування. Дослідження пропонує вчитися на історичних рішеннях для вдосконалення системи [50].

Фролова Н. аналізує розрив у податку на прибуток підприємств, виявляючи значні недоліки ефективності корпоративного оподаткування в Україні порівняно з іншими країнами. Дослідження рекомендує вжити заходів, які застосовуються в країнах ОЕСР, щоб зменшити цей розрив [47].

Трусова Н. та ін. [56] зосереджуються на детінізації податкових прогалин у моделях фіскальної політики, наголошуючи на необхідності коінтеграції рівнів детінізації у фіскальну політику та розробки сучасних методів податкового адміністрування.

Турянський Ю. розглядає необхідність оновлення фіскальної політики України відповідно до стандартів ЄС. Дослідження пропонує прийняти норми ЄС у сфері оподаткування для забезпечення системного та ефективного процесу адміністрування податків [57].

Абубекерова А. та Оглобліна В. досліджують вплив державного управління на національну податкову систему, припускаючи, що оптимальні податки мають збалансувати розвиток підприємництва з достатніми надходженнями до бюджету [39].

Вищенаведені дослідження послідовно вказують на необхідність модернізації, цифровізації та оптимізації системи податкового адміністрування України з акцентом на прийнятті стандартів ЄС, підвищенні фіскальної ефективності та вивченні історичного досвіду. Основна мета – збалансувати стимулювання економічної активності з адекватним формуванням доходів бюджету.

За роки незалежності в Україні створена система адміністрування податків, яка складається з кількох компонентів. Ці компоненти включають в себе податки, збори та платежі, які обов'язково сплачуються на території країни. Також ця система включає в себе структури та ієрархію фіскальних органів, права, обов'язки та відповідальність цих органів, а також регулює податкові пільги, санкції та податкові відносини між учасниками податкового процесу. Внутрішня система адміністрування податків в Україні виконує три основні функції.

Перша з них - фіскальна функція, яка полягає в зборі та мобілізації фінансових ресурсів до бюджетів різних рівнів та державних цільових фондів. Ці зібрані кошти потім використовуються для фінансування різних потреб суспільства [4].

Друга функція - стимулювальна, передбачає створення умов оподаткування, які сприяють розвитку економічних процесів та підтримують високий рівень свободної волі платників податків. Це сприяє з одного боку,

економічному зростанню та підприємницькій активності, а з іншого - підвищенню добровільності сплати податків у країні.

Третя функція - контрольна, передбачає ведення державою контролю за фінансово-господарською діяльністю суб'єктів господарювання, включаючи їхні прибутки та витрати. Метою цього контролю є забезпечення своєчасної та повної сплати податків із боку суб'єктів господарювання до бюджетів та державних цільових фондів.

У центрі цієї системи знаходяться фіскальні органи, які мають повноваження виконувати адміністративні функції у галузі оподаткування, і платники податків, які зобов'язані сплачувати податки, збори та платежі до бюджетів і державних цільових фондів. Взаємодія між цими суб'єктами грає важливу роль у забезпеченні ефективного адміністрування податків. Об'єктом адміністрування податків є ті ресурси, на які спрямовується діяльність фіскальних органів, і цей процес має на меті забезпечити збір податкових платежів у бюджет [26].

Ефективність функціонування системи адміністрування податків залежить від належного законодавчого підґрунтя, зокрема стабільного податкового законодавства. На практиці, податкове законодавство регламентує податкові відносини, тобто відносини між різними учасниками у процесі обчислення, нарахування та сплати податків, зборів і платежів, формування і подання відповідної звітності, а також своєчасне та повне надходження податкових платежів до бюджетів на різних рівнях та до цільових фондів держави.

У процесі адміністрування податків в Україні виникають відносини між численними різними суб'єктами, включаючи законодавчі та виконавчі органи, які відповідають за адміністрування податків; фіскальними органами і платниками податків; податковими агентами і платниками податків; фіскальними органами і податковими агентами; фіскальними органами, платниками податків і судами різних рівнів; центральними владними органами і органами місцевого самоврядування; фіскальними органами різних країн.

Основним законодавчим документом, що регулює податкові відносини в Україні, є Податковий кодекс. Перед введенням цього Кодексу, процес оподаткування регулювався близько 5000 окремих нормативно-правових актів, що робило податкове законодавство одним із найскладніших елементів в системі правового регулювання [1].

За сучасних економічних умов, ефективна система адміністрування податків передбачає не лише систематичний та повний збір податкових платежів з мінімальними витратами на адміністрування, але й якісне обслуговування платників податків. Якісне обслуговування передбачає прозорість та доступність інформації, простоту подання звітності та сплати податків, ефективне та своєчасне вирішення запитів та скарг, доступ до консультаційних та освітніх ресурсів, захист конфіденційності та безпеку даних. У системі адміністрування податків в Україні існують деякі проблеми, які можна поділити на чотири види: правові (пов'язані з дотриманням податкового законодавства); організаційні (проблеми організації процесу адміністрування податків); соціально-психологічні (конфлікти інтересів між фіскальними органами та платниками податків); економічні (недостатня ефективність системи адміністрування податків).

Умови ринкової трансформації української економіки вимагають ряду заходів для їх подолання. Основні напрями цих заходів можуть бути наступні [24]:

- Подальше вдосконалення окремих положень Податкового кодексу України, зокрема в частині адміністрування податків та наближення його стандартів до країн Європейського Союзу.
- Посилення роботи з пояснення ролі податків у економічному та суспільному розвитку країни та пояснення норм податкового законодавства серед платників податків.
- Проведення щорічних курсів підвищення кваліфікації працівників фіскальних органів, включаючи стажування у країнах ЄС, та використання сучасних технологій (електронне подання документів, електронні системи

сплати податків, біг дата та аналітика даних, штучний інтелект, машинне навчаня, блокчейн, хмарні технології тощо) у процесі адміністрування податків.

- Розвиток податкової культури, починаючи з дітей та молоді.
- Зміцнення взаємовідносин між фіскальними органами та платниками податків на взаємовигідних умовах за рахунок прозорості, відкритого діалогу, конструктивного вирішення скарг та спорів, навчання та інформування платників податків тощо.
- Зменшення витрат на адміністрування податків та вчасне виявлення та усунення причин податкових порушень.

Зміни в українському фінансовому управлінні, політиці та економічному курсі, спрямовані на інтеграцію до міжнародної спільноти, повинні включати вдосконалення системи адміністрування податків та спрямовані на підвищення рівня податкової етики та культури серед громадян. Наразі необхідні нам зміни ще не відбулися. При цьому важливо враховувати позитивний досвід європейських країн у цій галузі.

Враховуючи досвід високорозвинених країн Європи, вітчизняні економісти пропонують наступні напрями для вдосконалення системи адміністрування податків в Україні [19]:

- Розвиток партнерських відносин між фіскальними органами і платниками податків, заснованих на новій філософії розуміння ролі громадянина в державі та в податковому адмініструванні, а також повазі до їхніх прав і інтересів. На нашу думку, нова філософія полягає у взаємній довірі, прозорості, взаємній повазі до прав та інтересів, співпраці та діалозі.
- Посилення відповідальності як платників податків, так і фіскальних органів за порушення податкової та службової дисципліни.
- Боротьба з корупцією шляхом активного використання сучасних комп'ютерних технологій у процесі адміністрування податків, посилення кримінальної відповідальності за корупційні дії як з боку працівників фіскальних органів, так і з боку платників податків, а також проведення

заходів для формування морально-етичних стандартів поведінки, щодо неприпустимості корупційних порушень.

- Впровадження оподаткування сукупного доходу сім'ї як об'єкта оподаткування для фізичних осіб і встановлення різних ставок ПДВ.
- Перегляд розмірів та умов надання соціальних податкових пільг внаслідок підвищення рівня прожиткового мінімуму, що відображає вартість споживчого кошика для задоволення основних потреб.
- Удосконалення процедур обліку платників податків та платежів податкового характеру, поліпшення обслуговування платників податків за рахунок електронних сервісів і підвищення податкової та службової дисципліни тощо.

Отже, процес адміністрування податків в Україні пов'язаний з численними проблемами, і система адміністрування податків, а також податкове законодавство, потребують вдосконалення. Стратегія вдосконалення включає в себе створення ефективних механізмів адміністрування податків, боротьбу з корупцією, підвищення добровільності сплати податків, розвиток партнерських відносин, а також формування справедливих умов оподаткування для всіх платників податків. При цьому важливо враховувати сучасний досвід європейських країн у цій сфері.

2. ОЦІНКА СИСТЕМИ АДМІНІСТРУВАННЯ ПОДАТКІВ В УКРАЇНІ

Статистика системи адміністрування податків в Україні в 2023 році вказує на ряд ключових аспектів.

1. Станом на кінець травня 2023 року українські податкові органи провели 5,769 податкових перевірок. За офіційною статистикою Державної податкової служби України, загальна сума нарахованих податкових зобов'язань становить 7,628,970,000 гривень [43].

2. Україна планує найближчим часом відновити збір податків до довоєнних рівнів у рамках програми з МВФ, скасувавши пільги та звільнення, введені з часу російського вторгнення. Це має принести додатковий дохід держави у розмірі до 10 мільярдів гривень ($271 мільйонів) за решту 2023 року після того, як парламент України проголосує за його відновлення [45].

3. Податкові надходження України були повідомлені на рівні 53,280 мільярдів доларів США у грудні 2021 року. Це становить зростання порівняно з попереднім показником у 42,166 мільярдів доларів США за грудень 2020 року [58].

4. Податкові надходження України становили 26,7% ВВП у грудні 2021 року, що є зниженням порівняно з попереднім показником у 26,9% за грудень 2020 року. Дані про податкові надходження як відсоток від ВВП оновлюються щорічно, у середньому становлячи 23,4% з грудня 1997 року по 2021 рік з 25 спостережень [58].

Ці дані свідчать про важливість реформ у системі адміністрування податків в Україні, а також про необхідність підвищення ефективності податкових зборів, особливо в контексті війни та економічних труднощів, з якими стикається країна.

Перейдемо до статистичного аналізу податкових надходжень зведеного бюджету України за останні 10 років (табл. 1).

Загальна сума податкових надходжень зростає з року в рік, що свідчить про позитивну динаміку економіки країни. З 395 мільярдів гривень у 2013 році до 1269 мільярдів гривень у 2022 році.

ПДФО (податок на доходи фізичних осіб) та податок на прибуток є найбільшими джерелами доходів державного бюджету. Обидва ці показники показують стабільне зростання протягом всього аналізованого періоду.

Збір ПДВ також є значущим джерелом доходів і показує зростання з року в рік. Він становить суттєву частку загальних податкових надходжень.

Таблиця 1

Податкові надходження зведеного бюджету України за останні 10 років, млрд. грн.*

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
ПДФО	72	75	100	139	186	227	270	296	341	421
Податок на прибуток	55	40	39	60	73	91	105	108	123	131
Плата за користування надрами	14	20	38	41	45	44	56	30	39	14
Збір ПДВ	182	189	247	330	434	506	418	379	492	467
Акцизний податок	37	45	71	102	121	138	148	142	154	115
Ввізне мито	13	12	40	20	24	28	30	28	33	23
Місцеве податки і збори	7	8	27	42	53	59	70	74	82	84
Інше	14	16	14	11	11	19	14	13	14	14
Всього	395	406	576	745	948	1112	1112	1071	1281	1269

** Джерело: складено автором на основі [58]*

Цей показник відображає доходи від видобутку природних ресурсів, і він може коливатися в залежності від ринкових умов. Можна помітити спад цього показника в 2021 році. Акцизний податок та ввізне мито також демонструють зростання, але їх обсяги менше, ніж у вищезазначених податках.

Місцеві податки і збори - ця категорія також демонструє стабільне зростання і важлива для місцевих бюджетів. Інше включає інші надходження, які не включені в інші категорії. Він також демонструє стабільність.

Загалом, таблиця 1. свідчить про позитивну динаміку зростання податкових надходжень в Україні протягом останніх 10 років, що може бути позитивним сигналом для стану економіки країни. Як ми бачимо з таблиці 1, незважаючи на нову фазу російсько-української війни, яка триває з 2014 року, а у 2022 році переросла у повномасштабне вторгнення рф на територію України, на податки це не мало вирішального впливу. Однак важливо продовжувати вдосконалювати систему оподаткування та контролювати

витрати, щоб забезпечити стале зростання доходів бюджету і підтримувати стабільність фінансів.

У зв'язку з дією воєнного стану в Україні, були внесені зміни у функціонування податкових органів протягом цього періоду. Так, 17 березня 2022 року набув чинності Закон України № 2120–IX від 15 березня 2022 року «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України у зв'язку з дією воєнного стану» [7], який передбачає значні зміни в правилах оподаткування, включаючи надання значних пільг і преференцій для бізнесу та фізичних осіб-підприємців, які є єдиноплатниками.

Протягом періоду дії воєнного стану, податкові органи обмежили надання електронних сервісів та прийом електронних документів від платників податків до робочих днів з 8:00 до 18:00 години, у відміну від попередньої практики надання цих послуг цілодобово (24/7). Додатково, контролюючі органи отримали звільнення від відповідальності за будь-яку шкоду, завдану платникам податків через їх бездіяльність, яка виникає у зв'язку з правовим режимом воєнного чи надзвичайного стану.

Згідно з даними 2023 року, Індекс мережевої готовності вимірює рівень мережевої готовності, інноваційного і технологічного потенціалу 130 світових економік, а також їхні перспективи в області високих технологій та цифрової економіки. У цьому рейтингу Україна посідає 43 місце серед 134 країн, покращивши свою позицію на 10 місць у порівнянні з попереднім роком (2022). Компоненти Індексу мережевої готовності України представлені на рисунку 1.

Сучасні виклики та загрози спонукали до усвідомлення важливості цифровізації в податкових адміністраціях як засобу протидії кризовим явищам. В останні роки, податкові адміністрації активно переводять більшість своїх процесів в онлайн-формат.



Рис. 1. Позиція України за рейтингом Індексу мережевої готовності до цифровізації економіки у 2023 році *

** Джерело: складено автором на основі [59]*

Розподіл популярності цифрових сервісів податкових органів між регіонами можна вивчити, аналізуючи дані, наведені в таблиці 2. Відповідаючи на зростаючу кількість користувачів послуг Державної податкової служби України, було вирішено перейменувати термін "платники податків" на "користувачі податкових служб".

Таблиця 2

Регіони України з найменшою та найбільшою часткою користувачів податковими Е-послугами протягом 2020 року, % *

Регіони України (області)	Частка користувачів, %
Луганська	23
Донецька	43
Волинська	49
Дніпропетровська	75
Рівненська	76
Полтавська	76
Харківська	77
Офіс великих платників податків	100

** Джерело: складено автором на основі [35]*

У податковій сфері України те, що раніше було лише в планах або проєктах, тепер стало реальністю. Вживаються заходи для забезпечення зручності, простоти та комфорту в усіх податкових процедурах, задовольняючи потреби платників податків. Цифровізація сприяє мінімізації людського фактора в адмініструванні податків. В цьому напрямку Державна податкова служба співпрацює з надійними партнерами - Міністерством фінансів України та Міністерством цифрової трансформації України (Мінцифри).

3. ВИЗНАЧЕННЯ КЛЮЧОВИХ СТЕЙКХОЛДЕРІВ СИСТЕМИ АДМІНІСТРУВАННЯ ПОДАТКІВ

Визначення ключових зацікавлених сторін у сфері адміністрування податків в Україні та аналіз їхньої ролі та впливу на процес діджиталізації включає кілька основних аспектів:

1. Уряд та податкові органи є невід'ємною частиною податкової системи кожної країни. Вони мають на меті забезпечити стабільний інкам для державного бюджету, щоб забезпечити функціонування уряду та виконання соціальних та економічних програм. Один з основних завдань уряду та Податкових Органів - це розробка та впровадження ефективної податкової політики, яка б забезпечувала потрібний рівень доходів для країни, не завдаючи занадто великого тягаря громадянам та підприємствам [25].

У зв'язку з розвитком цифрових технологій і діджиталізацією суспільства, уряд та податкові органи стикаються з новими викликами. Вони повинні розробляти і впроваджувати податкові закони та регуляції, які відповідають сучасним реаліям. Особливу увагу приділяється створенню цифрових інструментів та платформ для збору та адміністрування податків. Це дозволить забезпечити більшу точність та ефективність у зборі податків, а

також зменшити можливість податкових шахрайств та ухилення від сплати податків.

Завдяки цифровим інструментам, уряд та податкові органи можуть отримувати більше даних про доходи громадян і підприємств, а також вести більш детальний облік податкових зобов'язань. Це сприяє підвищенню ефективності податкової системи і забезпечує більше ресурсів для реалізації соціальних та економічних програм. Однак, важливо забезпечити захист персональних даних громадян і зберігання конфіденційності при зборі та обробці податкової інформації.

Уряд та податкові органи відіграють ключову роль у створенні сприятливого податкового середовища та забезпеченні справедливого розподілу податкових навантажень. Діджиталізація дозволяє їм покращити свою роботу та підвищити якість податкового адміністрування, що є важливим аспектом ефективного управління економікою та фінансами держави.

2. Бізнес-спільнота відіграє важливу роль у сучасній податковій системі. Компанії та підприємці є основними джерелами доходів для державного бюджету, тож їхні платежі становлять велику частину податкових надходжень. Отже, їхня участь та співпраця з податковими органами має велике значення для стабільності фінансів країни [7]. Діджиталізація впливає на бізнес-спільноту, пропонуючи нові інструменти та можливості для зменшення адміністративних витрат. Однією з головних переваг є спрощення податкових процедур. Завдяки цифровим платформам і інструментам, компанії можуть легше відстежувати свої фінансові операції, розраховувати податкові обов'язки та вчасно виконувати податкові зобов'язання. Це допомагає знизити ризик помилок і збільшити точність при розрахунках. До того ж, діджиталізація сприяє зменшенню бюрократії взагалі, оскільки багато процесів може бути автоматизовано. Це робить податкову систему більш прозорою та зрозумілою для бізнесу, зменшуючи можливість конфліктів з податковими органами. Крім того, це сприяє підвищенню довіри між компаніями і владою, що є важливим фактором для стимулювання інвестицій

та розвитку бізнесу в країні. Узагальнюючи, бізнес-спільнота має великий інтерес у впровадженні діджиталізації в податкові процеси, оскільки це може полегшити їхні взаємодії з податковими органами і покращити бізнес-середовище в цілому. Зменшення адміністративного тягаря та спрощення процедур сприяють розвитку бізнесу та покращують економічний клімат країни.

3. Громадянське суспільство є невід'ємною складовою суспільства та важливим учасником в оподаткуванні. Воно включає фізичних осіб, які є платниками податків, а також різні неприбуткові організації (НГО) та громадські об'єднання, які діють як захисники інтересів громадян у сфері оподаткування. Громадянське суспільство має можливість впливати на процес адміністрування податків та діджиталізації цих процесів через різні механізми [54]. Фізичні особи в громадянському суспільстві можуть виражати свої погляди та вимоги щодо оподаткування через активну громадянську позицію. Вони можуть об'єднуватися в різні громадські рухи та об'єднання, які націлені на захист прав та інтересів платників податків. Це може включати в себе публічні акції, петиції, лобіювання та інші форми громадської діяльності, спрямовані на вплив на податкову політику та її впровадження. Неприбуткові організації та НГО також грають важливу роль у впровадженні діджиталізації в оподаткуванні. Вони можуть виступати як консультанти для уряду та податкових органів у питаннях розробки та впровадження цифрових рішень. Більш того, вони можуть створювати публічний тиск та підтримувати відкриті обговорення щодо впровадження діджиталізації, забезпечуючи більшу прозорість та відкритість процесів. Загалом, громадянське суспільство відіграє важливу роль у формуванні податкової політики та у впровадженні діджиталізації в оподаткуванні. Воно може використовувати різні механізми впливу, щоб забезпечити більш справедливий та ефективний податковий режим, який враховує інтереси громадян та сприяє розвитку суспільства.

4. Міжнародні організації, такі як МВФ (Міжнародний валютний фонд), Світовий банк та Європейський Союз, відіграють значущу роль у

впровадженні податкової політики та діджиталізації в Україні. Однією з головних форм впливу цих організацій є фінансова підтримка та кредитування. У разі потреби, Україна може звертатися до МВФ та Світового банку для отримання фінансової допомоги. Однак ці організації часто пов'язують свою фінансову підтримку з конкретними умовами, включаючи реформи в галузі оподаткування та діджиталізації.

Крім фінансової підтримки, міжнародні організації також надають консультативні послуги та рекомендації з питань податкової політики. Вони можуть проводити аналітичні дослідження, які допомагають визначити ефективність поточних податкових заходів та можливі напрями реформ. Ця експертиза може бути використана Україною для покращення своєї податкової системи та сприяння розвитку діджиталізації. Крім того, міжнародні організації можуть надавати технічну та фінансову підтримку для розвитку та впровадження цифрових інструментів у сфері оподаткування. Це може включати в себе навчання персоналу, закупівлю необхідного обладнання та розробку програмного забезпечення. Така підтримка може значно полегшити процес діджиталізації та сприяти впровадженню сучасних технологій у податкову систему України. Отже, міжнародні організації грають важливу роль у формуванні податкової політики та діджиталізації в Україні. Вони надають фінансову, консультативну та технічну підтримку, яка допомагає країні вдосконалювати свою податкову систему та сприяє розвитку сучасних цифрових інструментів у сфері оподаткування.

Як писав Андрущенко у 2003 р., і сьогодні адміністрування податків залишається наукою і мистецтвом, але тодішні технології адміністрування це вже вчорашній, якщо не позавчорашній день. Діджиталізація адміністрування податків пропонує ряд конкретних та принципових переваг порівняно з традиційними методами: ефективність та швидкість обробки даних, зменшення помилок, збільшення прозорості, зменшення корупції, покращення доступу та зручності для платників податків, аналітику даних, екологічні переваги, інтеграцію з іншими системами, масштабованість та гнучкість.

У процесі діджиталізації податкового адміністрування, ефективна взаємодія між цими зацікавленими сторонами є ключовою для успіху. Це включає розробку та імплементацію ефективних цифрових інструментів, які б враховували інтереси усіх сторін, сприяючи таким чином прозорості та ефективності податкової системи.

4. ЦІЛІ ВДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ АДМІНІСТРУВАННЯ ПОДАТКІВ В УКРАЇНІ

Для вдосконалення системи адміністрування податків в Україні можна визначити наступні конкретні цілі:

Таблиця 3

Конкретні цілі для вдосконалення системи адміністрування податків в Україні

Ціль	Характеристика
Автоматизація та цифровізація процесів податкового адміністрування	Це включає запровадження електронних систем подачі податкових звітів, оптимізацію процедур сплати податків, автоматизацію перевірок та інші інноваційні рішення. Наприклад, в Естонії більшість податкових процедур вже давно автоматизовані.
Підвищення прозорості та зниження корупції	Встановлення чітких і прозорих процедур податкового адміністрування. Забезпечення відкритості та доступності інформації про податкові правила та рішення. Важливо розробити чіткі правила та процедури, які зменшать простір для корупційних дій. Прикладом може слугувати Грузія, яка здійснила значні реформи у цій сфері.
Оптимізація податкової політики	Аналіз та перегляд існуючих податкових ставок та структури з метою їх оптимізації для стимулювання економічного зростання та зменшення тіньової економіки. Спрощення та чіткість податкових норм зменшать адміністративний тягар на платників податків і зроблять систему більш зрозумілою. Наприклад, Сінгапур має дуже зрозумілу та ефективну податкову систему.
Підвищення компетентності податкових органів	Навчання та професійний розвиток працівників податкових органів для підвищення якості обслуговування та ефективності адміністрування.
Сприяння податковій культурі серед громадян	Роз’яснення важливості сплати податків, проведення інформаційних кампаній та освітніх програм.

Розглянемо визначені цілі більш детально:

Ціль 1. Автоматизація та цифровізація процесів

Автоматизація та цифровізація процесів у сфері адміністрування податків є ключовим кроком у покращенні ефективності та прозорості податкової системи в Україні. Головною метою цієї ініціативи є мінімізація ручної роботи та зменшення бюрократичних процедур, які часто є перешкодою для ефективного податкового адміністрування. Розробка та впровадження інтегрованих цифрових систем спрямована на спрощення процесів подання податкових звітів, забезпечуючи швидке та зручне взаємодію платників податків з державними органами.

Цифровізація включає створення онлайн-платформ, які дозволяють платникам податків сплачувати податки та подавати податкові декларації в режимі онлайн. Такі платформи значно спрощують процедуру взаємодії з податковими органами, знижуючи часові та фінансові витрати для бізнесу та індивідуальних платників. Автоматизація обробки податкових даних також допомагає зменшити людські помилки та забезпечує більшу точність у податковому обліку.

Крім того, впровадження цифрових інструментів сприяє більшій прозорості в податковій системі. Це дозволяє податковим органам більш ефективно відслідковувати та аналізувати фінансові потоки, забезпечуючи більшу здатність до виявлення та запобігання податковим шахрайствам та ухиленням від сплати податків. Така інтеграція цифрових технологій в систему адміністрування податків є важливим кроком на шляху до створення сучасної, ефективної та справедливої податкової системи в Україні.

Ціль 2. Підвищення прозорості та зниження корупції

Підвищення прозорості та боротьба з корупцією в системі адміністрування податків в Україні є одним з найважливіших аспектів у реформуванні цієї сфери. Прозорість в податкових процедурах допомагає знижувати ризики корупції, підвищує довіру до податкової системи серед громадськості та бізнес-спільноти. Одним з ключових напрямків є

встановлення чітких, зрозумілих і прозорих правил та процедур податкового адміністрування. Це означає, що кожен платник податків повинен мати доступ до повної та зрозумілої інформації про податкові ставки, правила ведення обліку, порядок подання звітності та сплати податків.

Забезпечення відкритості та доступності інформації є ще однією важливою складовою. Це включає публікацію всіх податкових нормативних актів, роз'яснень, інструкцій, а також рішень податкових органів у відкритому доступі, наприклад, на офіційних веб-сайтах. Такий підхід не тільки допомагає платникам податків краще розуміти свої обов'язки, але й забезпечує більшу прозорість та підзвітність дій податкових органів.

Крім того, важливим аспектом є посилення контролю за діяльністю податкових органів. Це може включати впровадження внутрішніх та зовнішніх аудитів, незалежних перевірок та звітності. Такі заходи спрямовані на виявлення та запобігання корупційних дій у податковій сфері, а також на підвищення загальної ефективності податкової адміністрації. Все це разом сприяє створенню більш справедливої, прозорої та ефективної податкової системи, що є критично важливим для економічного та соціального розвитку країни.

Ціль 3. Оптимізація податкової політики

Оптимізація податкової політики є ключовим елементом у підвищенні ефективності фіскальної системи та стимулюванні економічного розвитку в Україні. Основна мета цього процесу полягає у досягненні оптимального балансу між забезпеченням достатнього податкового надходження для держави та створенням сприятливого економічного середовища для бізнесу і громадян. Важливим аспектом є аналіз та перегляд існуючих податкових ставок та структури. Цей процес повинен враховувати не тільки фіскальні потреби держави, але й потенційний вплив на інвестиційний клімат, економічну активність та соціальну справедливість.

При оптимізації податкової політики важливо звернути увагу на зменшення податкового навантаження на виробничу діяльність і інвестиції,

що може сприяти залученню інвестицій та стимулюванню економічного зростання. З іншого боку, слід уникати занадто агресивного скорочення податкових ставок, яке може призвести до значного зменшення державних доходів та негативно вплинути на фінансування соціальних програм і громадських послуг. Тому, балансування між стимулюванням економічного зростання та забезпеченням соціальної відповідальності держави є ключовим.

Окрім того, ефективна податкова політика повинна сприяти зменшенню тіньової економіки. Це може бути досягнуто через спрощення податкової системи, зниження податкового тиску на малий та середній бізнес, а також через посилення контролю за великими платниками податків. Забезпечення прозорості та справедливості у податковому адмініструванні допоможе зменшити стимули для ухилення від сплати податків та сприятиме формуванню культури відповідального податкового сплати серед платників.

Ціль 4. Підвищення якості обслуговування платників податків

Підвищення компетентності податкових органів є ключовим елементом для ефективного адміністрування податків. Воно передбачає комплексний підхід до навчання та розвитку професійних навичок працівників. Це може включати в себе спеціалізовані тренінги з актуальних питань податкового законодавства, методів аудиту, етики роботи та використання новітніх технологій в податковій сфері. Також важливим аспектом є впровадження програм стажування та обміну досвідом з міжнародними податковими органами, що дозволяє засвоїти кращі світові практики.

Крім того, важливо створити систему мотивації та кар'єрного росту для працівників податкових органів. Це може включати як фінансові стимули, так і можливості для професійного розвитку, такі як участь у конференціях, семінарах та робочих групах. Підвищення компетенцій працівників податкових органів не тільки збільшує ефективність їх роботи, але й сприяє зростанню довіри платників податків до системи, зменшуючи таким чином рівень податкового тягару та корупції.

Ціль 5. Сприяння податковій культурі серед громадян

Сприяння податковій культурі серед громадян є важливим аспектом для створення ефективної та справедливої податкової системи. Це передбачає освітні ініціативи та інформаційні кампанії, спрямовані на пояснення важливості податків у фінансуванні державних послуг та інфраструктури, а також на підвищення обізнаності громадян про їхні права та обов'язки як платників податків. Важливою складовою таких ініціатив є роз'яснення процесів сплати податків, зокрема, як коректно заповнювати декларації, як скористатися податковими пільгами, та які є наслідки ухилення від сплати податків.

Крім традиційних засобів масової інформації, таких як телебачення та радіо, ефективними можуть бути і цифрові платформи, соціальні мережі та мобільні додатки для проведення інформаційних кампаній. Можна також розглянути можливість інтеграції податкової освіти в шкільні програми, щоб змалечку формувати у громадян розуміння важливості податків. Окрім того, можна організовувати воркшопи та семінари для дорослого населення, де фахівці податкової служби зможуть відповідати на запитання та роз'яснювати складні аспекти податкового законодавства. Це сприятиме формуванню відповідального ставлення до сплати податків та зміцненню податкової дисципліни серед населення.

Ці цілі спрямовані на покращення ефективності податкової системи, підвищення довіри до податкових органів, та стимулювання економічного розвитку країни.

5. КРИТЕРІЇ ОЦІНКИ ЕФЕКТИВНОСТІ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ АДМІНІСТРУВАННЯ ПОДАТКІВ

Критерії оцінки ефективності цифрових технологій у сфері адміністрування податків наступні:

1. Точність обробки даних. Точність у обробці податкових даних є критично важливою для уникнення помилок, які можуть призвести до неправильного обчислення податків та штрафів. Цифрові системи використовують алгоритми та автоматизовані процеси для забезпечення високої точності, мінімізуючи людські помилки. Вони також дозволяють проводити перевірки та валідацію даних у реальному часі, що значно покращує надійність податкових звітів.

Ці системи також можуть використовувати передові технології, такі як машинне навчання, для виявлення та виправлення помилок у податкових деклараціях. Це не тільки підвищує точність, але й допомагає уникнути податкового шахрайства, забезпечуючи більшу справедливість у системі оподаткування [14].

2. Швидкість обробки. Використання цифрових технологій в адмініструванні податків значно збільшує швидкість обробки даних. Автоматизація рутинних задач, таких як збір даних, їх обробка та подання звітів, зменшує час, необхідний для обробки великої кількості податкових декларацій. Це не тільки спрощує процес для податкових органів, але й забезпечує швидше вирішення податкових питань для платників податків.

Швидкість обробки є особливо важливою під час податкових періодів, коли на систему податкового адміністрування надходить велика кількість запитів. Цифрові технології дозволяють ефективно впоратися з високим навантаженням, забезпечуючи надійність та оперативність обслуговування.

3. Забезпечення конфіденційності. Захист конфіденційності у цифрових податкових системах є життєво важливим. Це включає захист особистої інформації платників податків та їх фінансових даних від несанкціонованого доступу, використання або розголошення. Цифрові системи використовують різні технології безпеки, включаючи шифрування, аутентифікацію користувача, та захист від злому, для забезпечення цієї конфіденційності.

Особливу увагу слід приділити зберіганню та передачі даних, особливо в епоху хмарних обчислень та великих даних. Правильне управління даними,

включаючи регулярні оновлення та аудити безпеки, є ключовими для запобігання витоку даних та іншим безпековим ризикам.

4. Легкість використання. Легкість використання цифрових податкових систем є ключовою для забезпечення їх широкого прийняття серед платників податків та податкових агентів. Інтерфейси повинні бути інтуїтивно зрозумілими, щоб користувачі могли легко подавати декларації, переглядати свій податковий облік та отримувати необхідну інформацію без необхідності спеціального навчання або технічних знань.

Доступність системи також є важливою, щоб забезпечити, що всі користувачі, незалежно від їх технічних навичок або фізичних обмежень, могли використовувати цифрові податкові послуги. Це може включати чіткі інструкції, підтримку різних мов та адаптивні дизайни, які добре працюють на різних пристроях [16].

5. Інтеграція з іншими системами. Інтеграція цифрових податкових систем з іншими урядовими та фінансовими системами значно підвищує ефективність адміністрування податків. Це дозволяє плавно обмінюватися даними між різними урядовими відомствами, фінансовими установами та підприємствами, що забезпечує більшу точність і зменшує адміністративне навантаження.

Така інтеграція може включати автоматичний обмін даними про доходи, інформацію про банківські транзакції та інші фінансові дані, що сприяє зменшенню податкового ухилення та підвищенню прозорості. Крім того, інтеграція з іншими цифровими системами допомагає створити більш зв'язану та ефективну податкову інфраструктуру.

6. Здатність до масштабування. Масштабування є критично важливим аспектом для цифрових систем адміністрування податків, оскільки обсяги податкових даних та складність операцій постійно зростають. Ефективні системи повинні мати можливість збільшувати свою потужність та обробляти збільшені обсяги даних без втрати продуктивності або надійності. Це означає, що системи мають бути розроблені таким чином, щоб легко додавати ресурси,

такі як обчислювальна потужність та сховище даних, в міру необхідності. Крім того, масштабовані системи мають бути гнучкими щодо обслуговування різних типів платників податків, від індивідуальних платників до великих корпорацій, з різними вимогами та обсягами даних. Це включає здатність обробляти різноманітні податкові сценарії та забезпечувати точність у великих та складних датасетах.

7. Адаптивність та оновлення. Цифрові системи адміністрування податків повинні бути адаптивними, щоб відповідати змінам у законодавстві, політиці, та інших регуляторних вимогах. Це означає, що системи мають мати вбудовану гнучкість для оновлення і зміни функціоналу без значних перебоїв у роботі. Швидка адаптація до законодавчих змін забезпечує, що платники податків завжди мають справу з актуальною інформацією та процедурами [38].

Також важливо, щоб системи могли ефективно інтегруватися з новими технологіями та трендами, такими як штучний інтелект, великі дані та автоматизація, щоб підвищувати ефективність та зменшувати ручну роботу. Це дозволяє системам бути стійкими до технологічних змін та задовольняти зростаючі вимоги. Ці критерії допомагають оцінити, наскільки добре цифрові технології сприяють поліпшенню процесів адміністрування податків, забезпечуючи більш ефективне, точне та зручне обслуговування для уряду та платників податків.

6. ОПЦІЇ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ АДМІНІСТРУВАННЯ ПОДАТКІВ В УКРАЇНІ

6.1. Опція 1: Збільшення рівня впровадження автоматизованих систем

Впровадження автоматизованих систем адміністрування податків в Україні є важливим кроком у поліпшенні ефективності податкової системи. Це

включає в себе впровадження технологій, які можуть автоматизувати збір і обробку податкових даних, спрощуючи процеси для платників податків та підвищуючи точність і прозорість у зборі податків.

Автоматизовані системи адміністрування податків можуть включати:

1. Електронне подання декларацій

Електронне подання декларацій є ключовим компонентом автоматизації податкових систем. Цей процес дозволяє платникам податків подавати свої податкові декларації онлайн, значно зменшуючи необхідність у паперовій роботі та часі, який раніше витрачався на ручне введення даних. Це не тільки спрощує процедуру подання для платників податків, але й зменшує ймовірність помилок, що часто виникають при ручному введенні даних. Крім того, електронне подання дозволяє податковим органам швидше обробляти декларації, що сприяє ефективнішому адмініструванню податків.

2. Системи перевірки та аналізу даних

Системи перевірки та аналізу даних відіграють важливу роль у виявленні помилок або потенційної несумлінності в податкових звітах. Ці системи використовують різноманітні алгоритми та штучний інтелект для аналізу податкових даних, виявляючи незвичайні патерни або несумісності, які можуть вказувати на помилки або шахрайство. Це дозволяє податковим органам оперативно реагувати на проблеми, забезпечуючи більш справедливе та ефективне податкове адміністрування. Такий підхід також допомагає зменшити ризик втрати податкових доходів через шахрайство або помилки [29].

3. Автоматизоване визначення податків

Автоматизоване визначення податків забезпечує більш точний та об'єктивний розрахунок податкових зобов'язань. Завдяки використанню спеціалізованого програмного забезпечення, податкові органи можуть точніше визначати податкові ставки, пільги та зобов'язання для різних категорій платників податків. Це не тільки зменшує ризик людських помилок, але й забезпечує більшу прозорість та справедливість у податковому процесі.

4. Інтеграція з іншими урядовими системами

Інтеграція автоматизованих податкових систем з іншими урядовими системами сприяє більш ефективному управлінню та контролю. Ця інтеграція дозволяє обмінюватися даними та інформацією між податковими органами та іншими урядовими відомствами, що підвищує точність даних та допомагає виявляти потенційні шахрайства. Також це сприяє кращому узгодженню політик та процедур, забезпечуючи більшу ефективність урядових служб.

5. Підтримка онлайн-консультацій

Підтримка онлайн-консультацій надає платникам податків важливий ресурс для отримання інформації та допомоги у податкових питаннях. Це може включати онлайн-чати, FAQ, інструкції та інші ресурси, які допомагають платникам податків краще розуміти свої обов'язки та права. Такий підхід не тільки підвищує рівень обслуговування, але й сприяє більшій прозорості та довірі до податкової системи [20].

Впровадження таких систем у Україні може значно покращити ефективність податкового адміністрування, зменшити корупцію та підвищити рівень довіри громадян до податкової системи.

Стан впровадження автоматизованих систем у систему адміністрування податків в Україні в 2024 році відзначається рядом особливостей та викликів. Аналіз сучасного стану вказує на наявність проблем, що перешкоджають ефективному функціонуванню системи, а також високий рівень податкового навантаження, який спричинений не стільки розміром податкових ставок, скільки широкою базою оподаткування та особливостями процесу адміністрування.

Одним із ключових напрямків оптимізації є використання економіко-математичних інструментів для аналізу впливу макроекономічних факторів на фіскальний результат системи адміністрування податків. Це допомагає зрозуміти, як зміни в економіці впливають на податкові надходження та які стратегії можуть бути використані для покращення ефективності системи.

Щодо шляхів оптимізації, слід звернути увагу на досвід європейських країн та адаптувати кращі практики до українських реалій. Це може включати в себе впровадження передових технологій для автоматизації процесів, забезпечення більшої прозорості в адмініструванні податків, а також розвиток комплексних підходів до податкового планування та контролю.

Залучення фахівців у галузі IT та фінансового аналізу, а також зосередження зусиль на реформуванні законодавчої бази та адміністративних процедур, можуть стати ключовими кроками для покращення ефективності системи адміністрування податків в Україні.

6.2. Опція 2: Розвиток електронного декларування

Розвиток електронного декларування податків в Україні є значним кроком у модернізації та оптимізації національної податкової системи. Цей процес передбачає впровадження та постійне вдосконалення цифрових технологій для спрощення та зроблення більш прозорим процесу подання податкових декларацій громадянами та бізнес-структурами.

Електронне декларування має ряд переваг. По-перше, це забезпечує значне спрощення процесу подання декларацій, оскільки платникам податків більше не потрібно витрачати час на відвідування податкових офісів. По-друге, автоматизація процесу зменшує ризики людських помилок та забезпечує більшу точність у поданій інформації. По-третє, електронне декларування підвищує прозорість, ускладнюючи випадки податкового шахрайства та ухилення від сплати податків.

Імплементація системи електронного декларування в Україні потребує розробки надійного та безпечного програмного забезпечення, здатного обробляти великі обсяги даних. Важливим аспектом є захист конфіденційності інформації та забезпечення високого рівня кібербезпеки, щоб запобігти витоку даних та несанкціонованому доступу до них. Водночас, важливо розробити інтуїтивно зрозумілий інтерфейс, щоб користувачі легко могли навігувати системою [16].

Для подальшого розвитку електронного декларування в Україні потрібно зосередитись на навчанні та інформаційній підтримці громадян та бізнесу щодо переваг та особливостей цієї системи. Також важливо постійно вдосконалювати програмне забезпечення, враховуючи зворотний зв'язок від користувачів, та інтегрувати систему з іншими урядовими базами даних для забезпечення ефективної взаємодії між різними органами державної влади.

Розвиток електронного декларування в Україні відіграє ключову роль у побудові більш ефективної, прозорої та справедливої податкової системи, що відповідає стандартам сучасної цифрової економіки.

Станом на січень 2024 року в системі електронного декларування доходів в Україні введено в дію нову форму податкової декларації про майновий стан і доходи. Ці зміни передбачають нові правила розрахунку суми податку на доходи фізичних осіб (ПДФО), який підлягає поверненню з бюджету у зв'язку з використанням права на податкову знижку за певними видами витрат. Також варто зазначити, що практика декларування доходів від інвестиційної діяльності в Україні раніше була слабо розвинена, але з 2024 року очікуються суттєві зміни в цій сфері.

Для оптимізації системи електронного декларування доходів у системі адміністрування податків в Україні можуть бути запропоновані наступні шляхи. Покращення інтерфейсу та користувацького досвіду на порталі електронного декларування для забезпечення більш зручного і швидкого введення даних. Забезпечення більш широкого доступу до інформаційно-освітніх ресурсів, що допоможуть громадянам та підприємцям краще розуміти процес декларування та його важливість. Реалізація додаткових механізмів автоматизації для спрощення процесу збору та аналізу даних, що може допомогти знизити ймовірність помилок та підвищити ефективність процесу декларування. Підвищення прозорості та доступності інформації про стан розгляду декларацій, що може сприяти зростанню довіри до системи електронного декларування.

Ці заходи можуть сприяти поліпшенню системи електронного декларування, зробити її більш привабливою та зручною для користувачів, а також підвищити ефективність адміністрування податків.

6.3. Опція 3: Використання штучного інтелекту для аудиту

Використання штучного інтелекту (ШІ) для аудиту податків відкриває нові можливості для підвищення ефективності та точності податкових перевірок. ШІ може аналізувати великі обсяги даних, виявляти незвичайні патерни та потенційні випадки шахрайства, що робить процес аудиту більш об'єктивним та ефективним.

1. Автоматизований аналіз даних

Одним з основних переваг використання ШІ є його здатність швидко обробляти великі обсяги даних. У контексті податкового аудиту, це означає, що штучний інтелект може аналізувати фінансові записи, транзакції та податкові декларації на предмет виявлення помилок, невідповідностей або підозрілих патернів. Цей процес може виявити потенційні проблеми, на які потім можуть звернути увагу людські аудитори.

2. Виявлення шахрайства та ухилення від сплати податків

ШІ може бути використаний для виявлення випадків шахрайства та ухилення від сплати податків. Завдяки алгоритмам машинного навчання та аналізу даних, системи ШІ можуть ідентифікувати нетипові поведінкові патерни або відхилення в податкових деклараціях, які можуть вказувати на незаконні дії [21].

3. Підвищення точності та ефективності аудиту

Завдяки точності та швидкості обробки даних, ШІ може значно підвищити ефективність аудиту, знижуючи час та ресурси, необхідні для його проведення. Це також зменшує ризик людських помилок, що часто є проблемою у традиційних методах аудиту.

4. Адаптивність та навчання

Системи ШІ здатні навчатися з досвіду, постійно вдосконалюючи свої алгоритми. Це означає, що вони можуть ставати все більш точними у

виявленні потенційних порушень податкового законодавства, адаптуючись до нових методів шахрайства та ухилення від сплати податків.

Попри значні переваги, існують також виклики, пов'язані з використанням ШІ у податковому аудиті, зокрема питання конфіденційності, безпеки даних та етичних аспектів використання штучного інтелекту. Також важливо враховувати необхідність інтеграції ШІ з існуючими системами та потребу в навчанні фахівців для роботи з новими технологіями.

З урахуванням цих факторів, використання штучного інтелекту в податковому аудиті може принести значні переваги для підвищення ефективності та справедливості податкової системи.

Стан використання штучного інтелекту (ШІ) в аудиторській діяльності та системі адміністрування податків в Україні знаходиться на стадії активного розвитку. Великі аудиторські компанії, такі як KPMG, вже розробили власні інструменти штучного інтелекту, наприклад KPMG Ignite, які застосовують для аналізу та обробки бізнес-інформації. Штучний інтелект дозволяє аудиторам ефективніше обробляти великі обсяги даних, виявляти важливі розбіжності та ідентифікувати ризики.

Однак існують певні виклики, пов'язані з використанням ШІ в аудиті. Наприклад, існує ризик того, що алгоритми штучного інтелекту можуть отримувати неправильні навички від непорядних користувачів. Також важливо забезпечити довіру до того, як функціонує ШІ.

З точки зору оптимізації, є кілька можливих напрямків. Підвищення надійності та безпеки систем на основі ШІ, щоб запобігти їх неправомірному використанню. Навчання та розвиток кадрів для ефективного використання технологій штучного інтелекту в аудиті. Розширення застосування ШІ для більш глибокого аналізу даних і виявлення складних шахрайств та відхилень у фінансовій звітності. Інтеграція ШІ з іншими сучасними технологіями, такими як хмарні технології, для поліпшення ефективності та швидкості аудиту.

Регулювання та правові аспекти використання штучного інтелекту в Україні також важливі для розвитку цього напрямку, особливо в контексті авторських прав та інтелектуальної власності на результати роботи ШІ.

6.4. Опція 4: Блокчейн-технології в адмініструванні податків

Блокчейн-технології мають значний потенціал для трансформації процесів адміністрування податків.

Блокчейн-технології здатні революціонізувати сферу фінансових операцій, вносячи в них більшу прозорість. Це досягається за рахунок того, що кожна транзакція в блокчейні є незмінною і відкритою для перевірки. Такий підхід ускладнює будь-які спроби шахрайства, оскільки всі операції реєструються і можуть бути перевірені в будь-який момент. Це також допомагає запобігати ухиленню від сплати податків, оскільки всі фінансові потоки стають видимими і легко відстежуваними.

У сфері податків, блокчейн може виступати як могутній інструмент для боротьби з корупцією та неефективністю. Він забезпечує високий рівень прозорості операцій, що дозволяє податковим органам ефективніше виявляти та перешкоджати незаконним фінансовим схемам.

Смарт-контракти на блокчейні відкривають нові можливості для автоматизації в податковій сфері. Ці контракти можуть бути запрограмовані на автоматичне виконання певних умов, включаючи розрахунок та сплату податків. Це означає, що після настання певних умов, наприклад, досягнення певної дати або виконання певної угоди, смарт-контракт автоматично проведе необхідні розрахунки та перекази.

Така автоматизація може значно спростити податкове адміністрування для бізнесу та індивідуальних платників податків. Вона зменшує потребу в ручному введенні даних та знижує ризик людських помилок, що робить процес більш ефективним та надійним.

Впровадження блокчейну в податкову сферу може значно підвищити ефективність операцій, зокрема завдяки автоматизації та спрощенню процесів. Це дозволяє зменшити час, необхідний для обробки податкових декларацій та

інших пов'язаних процедур. Зниження часових витрат і зменшення потреби в ручній роботі веде до зниження адміністративних витрат як для платників податків, так і для державних органів.

Блокчейн використовує передові криптографічні методи для забезпечення безпеки даних. Це особливо важливо в контексті податкового адміністрування, де обробка великої кількості конфіденційної фінансової інформації є нормою. Блокчейн не тільки забезпечує безпечне зберігання даних, але й гарантує, що будь-які зміни в даних можуть бути здійснені лише з дозволу всіх учасників мережі, що значно знижує ризики несанкціонованих змін або втручань.

Блокчейн може сприяти більш ефективній координації міжнародних податкових процесів. Завдяки своїй децентралізованій природі, блокчейн може полегшити обмін податковою інформацією між країнами, допомагаючи боротися з транснаціональними схемами ухилення від податків. Така прозорість і доступність даних може допомогти в реалізації міжнародних податкових угод та сприяти боротьбі з податковими махінаціями на глобальному рівні.

З розвитком цифрових валют та нових економічних моделей, блокчейн може стати ключовим елементом у адаптації податкових систем. Це включає не тільки управління транзакціями в криптовалютах, але й інтеграцію нових форм доходів та активів у традиційні податкові рамки. Блокчейн може допомогти створити гнучкі та адаптивні системи, які можуть відповідати викликам сучасної цифрової економіки.

Враховуючи ці переваги, багато країн вже досліджують та впроваджують блокчейн-технології в податкове адміністрування, прагнучи до створення більш ефективних, безпечних та прозорих систем.

На сьогоднішній день, блокчейн-технологія знаходиться на етапі активного розвитку в Україні, включаючи її використання у державному управлінні та фінансовій сфері. Україна посідає 14 місце в світі за рівнем впровадження блокчейну в державних структурах. Цей високий рівень

впровадження є позитивним сигналом для інвесторів та може сприяти залученню інвестицій у криптобізнес країни.

Особливо важливими напрямками застосування блокчейну в Україні є державне управління та банківський сектор. Так, в банківській сфері вже проводяться дослідження та тестування платформ для випуску та обігу електронних грошей на базі технології блокчейн. Це відкриває шляхи для спрощення обліку та впровадження інноваційних рішень в банківську систему.

Освіта є ключовим елементом для подальшого розвитку та впровадження блокчейну. В Україні існують освітні програми та курси, спрямовані на вивчення блокчейну та криптовалют, які сприяють підвищенню рівня знань фахівців у цій сфері.

Щодо шляхів оптимізації використання блокчейн-технологій в адмініструванні податків в Україні, можна розглядати кілька напрямків. Розробка та впровадження спеціалізованих блокчейн-платформ для автоматизації та спрощення процесів збору та обробки податкових даних. Інтеграція блокчейну з існуючими системами податкового адміністрування для забезпечення більшої прозорості та ефективності. Організація та проведення навчальних програм для податкових органів з метою підвищення рівня знань та компетенцій у сфері блокчейну. Ці заходи можуть сприяти не тільки підвищенню ефективності податкової системи, але й підвищенню довіри громадян та бізнесу до податкових органів, зниженню корупції та спрощенню процедур податкового адміністрування.

6.5. Опція 5: Інтеграція міжнародних стандартів

Інтеграція міжнародних стандартів цифрових технологій у сфері адміністрування податків є важливим кроком для підвищення ефективності та прозорості податкових систем.

Автоматизація податкової звітності через впровадження спеціалізованого програмного забезпечення є ключовим елементом у модернізації системи адміністрування податків. Цей процес передбачає перехід від традиційних, часто паперових методів подання звітів до цифрових

рішень, що забезпечують більшу швидкість, точність та зручність для платників податків.

Перш за все, автоматизація дозволяє стандартизувати формат подання декларацій, що сприяє легшому їх заповненню та обробці. Програмне забезпечення може включати функції, які автоматично перевіряють правильність введених даних, зменшуючи ризик помилок та оманливих заяв. Також, воно може надавати корисні поради та інструкції, допомагаючи платникам податків зрозуміти складні податкові норми.

Ще однією перевагою є можливість інтеграції податкового програмного забезпечення з іншими бізнес-системами, наприклад, з бухгалтерськими програмами. Це дозволяє автоматично генерувати необхідні звіти та декларації, засновані на наявних даних, що значно скорочує час на підготовку та подання документації.

Крім того, автоматизовані системи забезпечують кращу прозорість та відстежуваність податкових процедур. Вони можуть надавати повідомлення про статус обробки декларацій, інформувати про будь-які зміни в податковому законодавстві та дозволяти здійснювати податкові платежі в електронному вигляді. Все це спрощує взаємодію між платниками податків та податковими органами, роблячи процес більш прозорим і ефективним.

Електронна взаємодія з податковими органами через розвиток електронних платформ є суттєвим кроком у напрямку підвищення ефективності та доступності податкових служб. Ці платформи дозволяють платникам податків взаємодіяти з податковими органами цифровим шляхом, що спрощує багато процесів, пов'язаних з податковим адмініструванням.

Однією з ключових функцій таких платформ є можливість подання податкових декларацій та звітів в електронному форматі. Це значно спрощує процес подачі, оскільки платники податків можуть виконувати ці дії не виходячи з дому чи офісу. Крім того, ці системи часто оснащені інструментами перевірки та валідації даних, що знижує ймовірність помилок та забезпечує більш точну податкову звітність [13].

Ще одним важливим аспектом є можливість здійснювати податкові платежі через електронні платформи. Це не лише зручно, але й підвищує ефективність процесу сплати податків, забезпечуючи миттєве бухгалтерське відображення платежів та зменшуючи часові затримки. Додатково, це забезпечує більшу прозорість фінансових операцій і допомагає в боротьбі з ухиленням від сплати податків.

Окрім цього, цифрові платформи можуть надавати платникам податків доступ до різноманітних консультаційних та інформаційних сервісів. Це включає можливість отримання консультацій від податкових експертів, доступ до навчальних матеріалів, а також інформацію про останні зміни в податковому законодавстві. Такий підхід не тільки полегшує взаємодію з податковими органами, але й підвищує обізнаність та відповідальність платників податків.

Застосування штучного інтелекту (ШІ) та аналітики даних у сфері адміністрування податків відкриває нові можливості для підвищення ефективності та прозорості податкових систем. Використання алгоритмів ШІ для аналізу великих обсягів податкових даних дозволяє виявляти шахрайство, уникнення податків та оптимізувати загальні процеси збору податків.

Перш за все, ШІ може ефективно аналізувати великі датасети для виявлення неправильностей та аномалій, які можуть бути ознаками податкового шахрайства або уникнення. Це включає виявлення незвичайних патернів у податкових деклараціях, порівняння даних між різними джерелами для виявлення розбіжностей, а також моніторинг транзакцій, що можуть вказувати на ухилення від сплати податків. Такий підхід значно підвищує ефективність податкових органів у боротьбі з фінансовими злочинами.

Крім того, застосування ШІ та аналітики даних може допомогти оптимізувати процеси збору податків. Алгоритми можуть прогнозувати майбутні тенденції та зміни у податкових надходженнях, дозволяючи податковим органам більш ефективно планувати свою діяльність та ресурси. Також, ШІ може використовуватися для автоматизації рутинних завдань,

таких як обробка податкових декларацій, звільняючи час співробітників для складніших завдань.

Останнім часом, використання ШІ також зосереджується на поліпшенні взаємодії з платниками податків. Це може включати розробку інтерактивних чат-ботів, які допомагають користувачам у вирішенні запитань та наданні інформації про податкові процедури. Така автоматизація забезпечує швидшу та більш зручну взаємодію, зменшуючи навантаження на податкові служби і покращуючи загальний досвід користувачів.

Міжнародний обмін інформацією є ключовим елементом у боротьбі з податковими ухиленнями та відмиванням грошей на глобальному рівні. Поглиблення співпраці між країнами у цій сфері передбачає створення та удосконалення механізмів, які дозволяють ефективно обмінюватися податковою інформацією та фінансовими даними.

Одним з основних аспектів міжнародного обміну інформацією є стандартизація процесів обміну. Це включає узгодження форматів даних, процедур обробки запитів та захисту конфіденційності інформації. Ефективний обмін даними допомагає податковим органам різних країн отримувати доступ до інформації про транскордонні транзакції, власність та доходи, що має важливе значення для виявлення випадків ухилення від сплати податків та відмивання грошей.

Крім того, міжнародний обмін інформацією сприяє створенню більш прозорої та взаємозалежної глобальної фінансової системи. Це дозволяє країнам ефективніше боротися з податковими схемами, що використовують офшорні зони та інші складні фінансові конструкції для ухилення від податків. Інтеграція та аналіз даних на міжнародному рівні також дозволяє виявляти та блокувати потоки незаконних коштів.

Ще однією важливою складовою є розвиток правових та інституційних рамок для міжнародного обміну інформацією. Це включає укладення міжурядових угод, розвиток єдиних стандартів поводження з податковою інформацією та заходів щодо захисту даних. Такий підхід забезпечує не тільки

ефективний обмін інформацією, але й гарантує дотримання прав платників податків та принципів конфіденційності [36].

Забезпечення безпеки даних у сфері адміністрування податків є критично важливим, оскільки це стосується захисту конфіденційної інформації, включаючи персональні та фінансові дані платників податків. Високий рівень захисту даних запобігає ризикам, пов'язаним з витоком інформації, шахрайством та іншими формами зловживань.

Перш за все, важливо впроваджувати сучасні технології шифрування та захисту даних для захисту інформації під час її передачі та зберігання. Це включає використання безпечних протоколів з'єднання, таких як SSL/TLS, для захисту даних під час їх онлайн-передачі. Також важливим є впровадження надійних систем аутентифікації та контролю доступу, щоб забезпечити, що доступ до чутливої інформації мають лише уповноважені особи.

Другим аспектом є регулярне проведення аудитів безпеки та оцінка вразливостей систем. Це дозволяє виявляти потенційні слабкі місця в інфраструктурі безпеки та своєчасно вживати заходів для їх усунення. Важливо також регулярно оновлювати програмне забезпечення, включаючи системи захисту від вірусів та шкідливого ПЗ, щоб захистити дані від новітніх загроз.

Крім технічних аспектів, важливо також впроваджувати політики та процедури управління даними, що включають правила збору, обробки, зберігання та видалення персональних даних. Проведення навчань для співробітників щодо кращих практик безпеки даних та обізнаність про потенційні ризики є ключовими для створення загальної культури безпеки в організації. Такий всебічний підхід до захисту даних допомагає не тільки запобігати потенційним інцидентам, але й підтримувати довіру громадськості до податкової системи.

Інтеграція цих стандартів допомагає створити більш ефективну, зручну для користувачів та надійну систему адміністрування податків, що відповідає сучасним вимогам цифрової економіки.

7. РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ОПТИМАЛЬНОГО ВИБОРУ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ АДМІНІСТРУВАННЯ ПОДАТКІВ

Національна стратегія доходів України до 2030 року охоплює ряд напрямків щодо адміністрування податків.

Податкове адміністрування в сучасному світі вимагає активної цифровізації для підвищення його ефективності та прозорості. Впровадження сучасних інформаційних технологій у податкову систему дозволяє автоматизувати багато процесів, спрощує податкову звітність для платників та забезпечує більшу точність та швидкість обробки податкової інформації. Крім того, оптимізація процесів перевірок дозволяє уникнути зайвих та непродуктивних витрат як для держави, так і для платників податків.

Податкова політика також потребує перегляду та реформ. Зокрема, це може включати в себе зміни в системі оподаткування доходів, такі як зменшення податкових ставок або розширення списку податкових пільг для підтримки економічного розвитку та стимулювання інвестицій. Також можливе введення нових підходів до оподаткування непрямих податків, які б дозволили державі збирати більше коштів для фінансування важливих суспільних програм.

У сфері митного адміністрування також важливо піднімати планки прозорості та боротьби з корупцією. Впровадження сучасних технологій та цифровізація митних процесів дозволять зменшити можливість хабарництва та підкупу митників. Такі заходи сприятимуть більш ефективному та справедливому митному адмініструванню, що в свою чергу сприяє розвитку міжнародної торгівлі та підвищує конкурентоспроможність країни на світовому ринку.

Ці заходи спрямовані на створення більш ефективної та сучасної системи податкового адміністрування в Україні, яка б відповідала міжнародним стандартам та сприяла економічному розвитку країни.

Для оптимального вибору та впровадження цифрових технологій у сфері адміністрування податків в Україні, важливо розглянути переваги та потенційні виклики кожної з п'яти запропонованих опцій. Наступні рекомендації та стратегія впровадження ґрунтуються на потребах і можливостях України:

Таблиця 4

Переваги та стратегія впровадження досліджуваних опцій

Опція	Переваги	Стратегія впровадження
Впровадження автоматизованих систем	Підвищення ефективності процесів. Зниження людських помилок. Прискорення обробки податкових декларацій.	Аудит існуючих систем. Розробка та впровадження автоматизованих рішень. Навчання персоналу. Поступове впровадження та тестування.
Розвиток електронного декларування	Зручність для платників податків. Зменшення бюрократії. Прозорість та відстеження даних.	Оновлення законодавства. Розробка юзер-френдлі інтерфейсу. Інтеграція з іншими державними системами. Інформаційна кампанія для платників податків.
Використання штучного інтелекту для аудиту	Виявлення шахрайств та помилок. Аналіз великих обсягів даних. Підвищення точності аудиту.	Оцінка поточних даних та потреб. Розробка алгоритмів ШІ. Тестування та оптимізація систем. Навчання та інтеграція в існуючі процеси.
Блокчейн-технології в адмініструванні податків	Безпека та незмінність даних. Прозорість транзакцій. Зниження ризику шахрайства.	Дослідження можливостей блокчейну. Розробка прототипу. Партнерство з технологічними компаніями. Пілотні проекти та їх аналіз.
Інтеграція міжнародних стандартів	Узгодження з глобальними практиками. Покращення міжнародного співробітництва. Привабливість для іноземних інвесторів.	Аналіз міжнародних стандартів. Адаптація законодавства. Співпраця з міжнародними організаціями. Постійне оновлення та вдосконалення.

Для України, оптимальним може бути комбінований підхід, що включає елементи кількох опцій. Наприклад, можна почати з автоматизації та електронного декларування, як основу, а потім інтегрувати елементи ШІ для аудиту та блокчейн-технології для підвищення безпеки. Інтеграція

міжнародних стандартів повинна бути включена для забезпечення глобальної сумісності та прозорості.

8. ТЕХНІЧНІ ТА ОРГАНІЗАЦІЙНІ БАР'ЄРИ, РИЗИКИ ВПРОВАДЖЕННЯ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ У СФЕРІ АДМІНІСТРУВАННЯ ПОДАТКІВ

Впровадження цифрових технологій у сфері адміністрування податків в Україні може супроводжуватися рядом технічних, організаційних, політичних та економічних викликів і ризиків.

Застаріла IT-інфраструктура може стати значним бар'єром при впровадженні сучасних цифрових технологій. Це особливо важливо для України, де часто використовуються застарілі системи та програмне забезпечення. Проблеми з інтеграцією нових технологій у старі системи можуть включати несумісність форматів даних, обмежену функціональність або недостатню швидкість обробки. Це вимагає значних інвестицій у модернізацію існуючої інфраструктури та розробку нових рішень, які були б сумісні зі старими системами.

З підвищенням ролі цифрових технологій зростає і ризик кібератак та витоку даних. Безпека даних є критично важливою, особливо коли мова йде про конфіденційну податкову інформацію. В Україні, де цифрова інфраструктура ще розвивається, необхідно забезпечити високий рівень захисту від зовнішніх та внутрішніх загроз. Це включає в себе впровадження сучасних технологій шифрування, регулярні аудити безпеки та тренінги для персоналу щодо кібербезпеки.

Іншим значним викликом є дефіцит кваліфікованих спеціалістів у галузі цифрових технологій. Це стосується не лише розробників та інженерів, але й кадрів, які зможуть ефективно управляти та підтримувати цифрові системи. В Україні потрібно зосередитись на розвитку освітніх програм та курсів, які

підготують фахівців до роботи з новітніми технологіями. Також важливою є співпраця з міжнародними організаціями та компаніями для обміну знаннями та досвідом [28].

Опір змінам з боку співробітників та користувачів також є значним бар'єром. Зміни в процесах адміністрування податків можуть викликати занепокоєння серед працівників податкової служби та платників податків, які звикли до існуючих методів роботи. Для подолання цього бар'єру необхідно реалізувати комплексні програми навчання та комунікації, які допоможуть користувачам зрозуміти переваги нових систем та забезпечать підтримку під час перехідного періоду. Це може включати в себе розробку інструкцій, проведення семінарів та забезпечення постійної підтримки користувачів.

Політична нестабільність та зміни урядової політики можуть становити значний ризик для довгострокових проектів впровадження цифрових технологій. В Україні, як і в багатьох інших країнах, урядові адміністрації часто змінюються, що може призвести до зміни пріоритетів або згортання ініціатив. Новий уряд може мати інші погляди на роль технологій у податковій системі або віддавати перевагу іншим проектам. Така невизначеність може сповільнити або зупинити розвиток і впровадження технологічних нововведень, особливо якщо вони вимагають значних інвестицій та довготривалого планування.

Досягнення політичного консенсусу щодо впровадження нових технологій часто є складним завданням. Це стосується як внутрішньополітичних дискусій між різними партіями та групами, так і зовнішньополітичних аспектів, наприклад, узгодження стандартів з міжнародними партнерами. В Україні, де політичний ландшафт часто характеризується розділенням та конкуренцією, створення єдиної візії щодо ролі цифрових технологій у податковій системі може бути складним. Це вимагає залучення широкого спектру зацікавлених сторін, відкритих дискусій та компромісів.

Бюрократичні процедури та нормативні акти часто ускладнюють процес впровадження нових технологій. В Україні, як і в багатьох інших країнах з перехідною економікою, існує складна та часом застаріла система бюрократичного управління, що може створювати перешкоди на шляху інновацій. Наприклад, схвалення нових проектів та отримання необхідних дозволів може виявитися тривалим і складним процесом. Крім того, зміна законодавства та нормативних актів, необхідна для впровадження сучасних технологій, може вимагати значних зусиль та часу. В таких умовах важливою є робота на рівні уряду для спрощення процедур і підвищення гнучкості управлінських структур.

Однією з головних перешкод у впровадженні цифрових технологій є висока вартість. Це включає в себе витрати на розробку, тестування, інтеграцію, а також на навчання персоналу та підтримку системи. Для України, де економіка перебуває в стані перехідного періоду, знаходження необхідних фінансових ресурсів для таких проектів може бути викликом. Це вимагає ретельного планування, визначення пріоритетів та пошуку додаткових джерел фінансування, включаючи міжнародну допомогу, кредити та інвестиції.

Обмеженість бюджетних ресурсів є особливо актуальною проблемою в умовах економічних труднощів або криз. Уряди, які вже зіштовхуються з необхідністю фінансувати численні соціальні та економічні програми, можуть вважати витрати на цифровізацію податкової системи менш пріоритетними. Це може призвести до затримок у проектах або до їх неповного впровадження. Тому важливо розробити стратегію, яка б враховувала економічні обмеження, та шукала баланс між витратами та потенційними перевагами.

Існує також ризик, що інвестиції в цифрові технології можуть бути використані неефективно. Це може відбутися через неправильний вибір технологічних рішень, недостатньо якісне планування або недостатню адаптацію системи до специфічних потреб країни. В Україні, де технологічний сектор ще розвивається, важливо зосередитись на ретельному виборі

технологій, залученні кваліфікованих фахівців та забезпеченні гнучкості систем для подальших оновлень та модифікацій. Також важливо здійснювати регулярний моніторинг та оцінку проектів для своєчасного виявлення та виправлення проблем.

Технологічні ризики включають в себе можливість неправильного функціонування або збоїв у нових системах, особливо на ранніх етапах їх впровадження. Це може бути пов'язано з недоліками у проектуванні, помилками у розробці або непередбаченими взаємодіями з іншими системами. У випадку з Україною, де цифрові технології активно розвиваються, важливо приділити увагу ретельному тестуванню та валідації нових систем перед їх повномасштабним впровадженням. Також необхідно забезпечити наявність плану виправлення помилок та непередбачених збоїв.

З впровадженням цифрових систем значно зростає ризик кіберзлочинності. Це означає підвищену загрозу хакерських атак, витоку конфіденційних даних, а також маніпуляцій із системою. В контексті податкового адміністрування, це може призвести до великих фінансових втрат та порушень конфіденційності. В Україні, як і в інших країнах, важливо зосередити увагу на розробці сильних заходів кібербезпеки, регулярних аудитах безпеки систем та тренінгах для персоналу з питань кібербезпеки.

Соціальний опір також є значним ризиком. Люди часто сприймають зміни з обережністю, особливо коли вони стосуються таких важливих аспектів життя, як податкове адміністрування. Існує ризик, що зміни будуть сприйняті негативно, що може призвести до соціального невдоволення або недовіри до системи. У цьому контексті для України важливо розробити ефективну комунікаційну стратегію, яка б зосередилася на інформуванні громадськості про переваги нових технологій, а також на вислуховуванні їхніх побоювань та відповіді на них.

Юридичні ризики включають потенційні проблеми з відповідністю законодавству та нормам конфіденційності. З впровадженням нових цифрових систем важливо забезпечити, що вони відповідають існуючим законам та

регуляціям, включаючи правила зберігання та обробки персональних даних. В Україні, де законодавча база щодо цифрових технологій та захисту даних може бути недостатньо розвиненою, це вимагає активної роботи уряду та законодавчих органів для оновлення та адаптації законодавства, а також забезпечення відповідності міжнародним стандартам.

Поступове впровадження нових технологій через пілотні проекти є ефективним способом мінімізації ризиків. Починаючи з маломасштабних проектів, можна аналізувати результати, виявляти та виправляти помилки, перш ніж розгортати систему на ширший масштаб. Це також дає можливість збирати зворотний зв'язок від користувачів та вносити необхідні корективи. В Україні цей підхід дозволить поступово адаптувати систему до специфіки місцевого адміністрування податків, зменшуючи ризик великих невдач.

Інвестиції в кібербезпеку є ключовими для захисту нових цифрових систем. Це включає в себе регулярне оновлення програмного забезпечення, використання сучасних методів шифрування, а також проведення періодичних аудитів систем на предмет вразливостей. Важливо також організувати тренінги для співробітників з питань кібербезпеки, щоб вони могли вчасно розпізнати та реагувати на можливі загрози. Для України це також може включати залучення міжнародних експертів та використання глобальних практик для забезпечення найвищого рівня захисту [2].

Реалізація освітніх програм для співробітників та користувачів є важливим кроком у забезпеченні успішного впровадження та використання нових технологій. Навчання повинно охоплювати не тільки основи роботи з новими системами, але й питання кібербезпеки, правильного введення даних та інші релевантні аспекти. В Україні можна також організувати воркшопи та семінари, щоб підвищити обізнаність співробітників про переваги цифровізації.

Залучення експертів у галузі цифрових технологій та податкового адміністрування може допомогти уникнути типових помилок та оптимізувати процес впровадження. Експерти можуть надавати консультації, допомагати з

вибором технологій, а також з оцінкою ефективності вже існуючих систем. В Україні це також може сприяти інтеграції з міжнародними стандартами та практиками.

Важливо підтримувати відкритий діалог з громадськістю щодо впровадження нових технологій. Інформування людей про переваги цифровізації, а також обговорення можливих ризиків і занепокоєнь, допоможе зменшити соціальний опір та збільшити довіру до системи. В Україні це може включати публічні консультації, інформаційні кампанії та використання медіа для поширення знань про проект.

Гнучкість та здатність швидко адаптуватися до змін у законодавстві, технологіях та економічному середовищі є ключовими для успішного впровадження цифрових технологій. Це означає, що системи повинні бути розроблені таким чином, щоб їх можна було легко модифікувати або оновлювати у відповідь на нові вимоги або умови. В Україні це також може означати потребу в розробці більш гнучких законодавчих рамок, які б дозволяли ефективно інтегрувати новітні технології в систему податкового адміністрування.

ВИСНОВКИ

У ході виконання даного дослідження були здійснені наступні висновки:

1. За роки незалежності в Україні створена система адміністрування податків, яка складається з кількох компонентів. Ці компоненти включають в себе податки, збори та платежі, які обов'язково сплачуються на території країни. Також ця система включає в себе структури та ієрархію фіскальних органів, права, обов'язки та відповідальність цих органів, а також регулює податкові пільги, санкції та податкові відносини між учасниками податкового процесу. Внутрішня система адміністрування податків в Україні виконує три основні функції.

Ефективність функціонування системи адміністрування податків залежить від належного законодавчого підґрунтя, зокрема стабільного податкового законодавства. На практиці, податкове законодавство регламентує податкові відносини, тобто відносини між різними учасниками у процесі обчислення, нарахування та сплати податків, зборів і платежів, формування і подання відповідної звітності, а також своєчасне та повне надходження податкових платежів до бюджетів на різних рівнях та до цільових фондів держави.

Процес адміністрування податків в Україні пов'язаний з численними проблемами, і система адміністрування податків, а також податкове законодавство, потребують вдосконалення. Стратегія вдосконалення включає в себе створення ефективних механізмів адміністрування податків, боротьбу з корупцією, підвищення добровільності сплати податків, розвиток партнерських відносин, а також формування справедливих умов оподаткування для всіх платників податків. При цьому важливо враховувати сучасний досвід європейських країн у цій сфері.

2. В ході дослідження було виявлено позитивну динаміку зростання податкових надходжень в Україні протягом останніх 10 років, що може бути позитивним сигналом для стану економіки країни. Як ми бачимо з таблиці 2.1,

незважаючи на нову фазу російсько-української війни, яка триває з 2014 року, а у 2022 році переросла у повномасштабне вторгнення рф на територію України, на податки це не мало вирішального впливу. Однак важливо продовжувати вдосконалювати систему оподаткування та контролювати витрати, щоб забезпечити стале зростання доходів бюджету і підтримувати стабільність фінансів.

3. У процесі діджиталізації податкового адміністрування, ефективна взаємодія між цими зацікавленими сторонами є ключовою для успіху. Це включає розробку та імплементацію ефективних цифрових інструментів, які б враховували інтереси усіх сторін, сприяючи таким чином прозорості та ефективності податкової системи.

4. Для вдосконалення системи адміністрування податків в Україні можна визначити наступні конкретні цілі: автоматизація та цифровізація процесів; підвищення прозорості та зниження корупції; оптимізація податкової політики; підвищення якості обслуговування платників податків; сприяння міжнародному податковому співробітництву; запровадження податкових стимулів для підтримки інновацій та інвестицій. Ці цілі спрямовані на покращення ефективності податкової системи, підвищення довіри до податкових органів, та стимулювання економічного розвитку країни.

5. Критерії оцінки ефективності цифрових технологій у сфері адміністрування податків наступні: точність обробки даних, швидкість обробки, забезпечення конфіденційності, легкість використання, інтеграція з іншими системами, здатність до масштабування, адаптивність та оновлення. Ці критерії допомагають оцінити, наскільки добре цифрові технології сприяють поліпшенню процесів адміністрування податків, забезпечуючи більш ефективне, точне та зручне обслуговування для уряду та платників податків.

6. Впровадження автоматизованих систем адміністрування податків в Україні є важливим кроком у поліпшенні ефективності податкової системи. Це включає в себе впровадження технологій, які можуть автоматизувати збір і

обробку податкових даних, спрощуючи процеси для платників податків та підвищуючи точність і прозорість у зборі податків. Впровадження таких систем у Україні може значно покращити ефективність податкового адміністрування, зменшити корупцію та підвищити рівень довіри громадян до податкової системи.

Розвиток електронного декларування податків в Україні є значним кроком у модернізації та оптимізації національної податкової системи. Цей процес передбачає впровадження та постійне вдосконалення цифрових технологій для спрощення та зроблення більш прозорим процесу подання податкових декларацій громадянами та бізнес-структурами. Розвиток електронного декларування в Україні відіграє ключову роль у побудові більш ефективної, прозорої та справедливої податкової системи, що відповідає стандартам сучасної цифрової економіки.

Використання штучного інтелекту (ШІ) для аудиту податків відкриває нові можливості для підвищення ефективності та точності податкових перевірок. ШІ може аналізувати великі обсяги даних, виявляти незвичайні патерни та потенційні випадки шахрайства, що робить процес аудиту більш об'єктивним та ефективним.

Блокчейн-технології здатні революціонізувати сферу фінансових операцій, вносячи в них більшу прозорість. Це досягається за рахунок того, що кожна транзакція в блокчейні є незмінною і відкритою для перевірки. Такий підхід ускладнює будь-які спроби шахрайства, оскільки всі операції реєструються і можуть бути перевірені в будь-який момент. Це також допомагає запобігати ухиленню від сплати податків, оскільки всі фінансові потоки стають видимими і легко відстежуваними.

Інтеграція міжнародних стандартів цифрових технологій у сфері адміністрування податків є важливим кроком для підвищення ефективності та прозорості податкових систем. Інтеграція цих стандартів допомагає створити більш ефективну, зручну для користувачів та надійну систему адміністрування податків, що відповідає сучасним вимогам цифрової економіки.

7. Для України, оптимальним може бути комбінований підхід, що включає елементи кількох опцій. Наприклад, можна почати з автоматизації та електронного декларування, як основу, а потім інтегрувати елементи ШІ для аудиту та блокчейн-технології для підвищення безпеки. Інтеграція міжнародних стандартів повинна бути включена для забезпечення глобальної сумісності та прозорості.

8. Впровадження цифрових технологій у сфері адміністрування податків в Україні може супроводжуватися рядом технічних, організаційних, політичних та економічних викликів і ризиків.

Технологічні ризики включають в себе можливість неправильного функціонування або збоїв у нових системах, особливо на ранніх етапах їх впровадження. Це може бути пов'язано з недоліками у проектуванні, помилками у розробці або непередбаченими взаємодіями з іншими системами. У випадку з Україною, де цифрові технології активно розвиваються, важливо приділити увагу ретельному тестуванню та валідації нових систем перед їх повномасштабним впровадженням. Також необхідно забезпечити наявність плану виправлення помилок та непередбачених збоїв.

Юридичні ризики включають потенційні проблеми з відповідністю законодавству та нормам конфіденційності. З впровадженням нових цифрових систем важливо забезпечити, що вони відповідають існуючим законам та регуляціям, включаючи правила зберігання та обробки персональних даних. В Україні, де законодавча база щодо цифрових технологій та захисту даних може бути недостатньо розвиненою, це вимагає активної роботи уряду та законодавчих органів для оновлення та адаптації законодавства, а також забезпечення відповідності міжнародним стандартам.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Податковий кодекс України: Кодекс України від 2.12.2010 р., № 2755-VI. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2755-17.

2. Абрамова А.С., Бак Н.А., Жаворонок А.В. Адміністрування податків : метод. реком. до самост. вивч. Чернівці : Чернівец. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича. 2023. 84 с.

3. Адміністрування податків, які сплачує бізнес. *Business ombudsman council.* 2020. URL: https://boi.org.ua/wp-content/uploads/2020/07/admtaxesukr.pdf

4. Андрущенко В. Фіскальне адміністрування як наука і мистецтво. *Фінанси України : журнал*. 2003. № 6. С. 27-35.

5. Бодров В.Г. Податкове регулювання в умовах формування цифрової економіки в Україні. *Економічний вісник. Серія: Фінанси, облік, оподаткування.* 2018. № 2. С. 31-37

6. Вітчизняний і зарубіжний досвід впровадження електронного урядування / Збірник матеріалів науково-практичної конференції. За заг. ред. д-ра наук з держ.упр., проф. С.А.Чукут, канд. наук з держ.упр. О.В.Загвойської. К., 2008. 1128 с.

7. Воронкова О. Сучасний стан сплати податків в Україні. *Вісник Житомирського державного технологічного університету : зб. наук. праць*. Сер.: Економічні науки. 2013. № 4 (66). С. 155-161.

8. Гаман М.В. Модернізація державного управління оподаткуванням у контексті інноваційного розвитку. *Теорія та практика державного управління.* 2016. Вип. 1. С. 100–107.

9. Гладишева О.О., Глущенко Я.І. Світовий досвід впровадження інструментарії індустрії 4.0 в оподаткуванні. *Вісник ХНТУ*. 2022. № 3 (82). С. 118-122

10. Глущенко Я.І., Корогодова О.О., Моісеєнко Т.Є., Черненко Н.О. Концептуальні засади податкового планування підприємств у контексті Четвертої промислової революції. *Бізнес-Інформ*. 2021. № 4. С. 210–216.

11. Гнатишин Л.Б., Прокопишин О.С., Малецька О.І. Модернізація системи оподаткування підприємств з урахуванням Європейського досвіду. *Ефективна економіка*. № 7. 2020. URL: https://doi.org/10.32702/2307-2105-2020.7.70

12. Голобородько Т.В., Дубіна О.Д. Використання інформаційних технологій в публічному адмініструванні: досвід України та європейські орієнтири. *Державне управління: удосконалення та розвиток.* 2018. № 6. URL: http://www.dy.nayka.com.ua/pdf/6_2018/39.pdf

13. Греца В.Я. Модифікація податкової системи в умовах воєнного стану. *Науковий вісник Ужгородського Національного Університету.* 2023. № 78. Ч. 2. С. 24-31

14. Дем'янчук І.А., Коваль Л.А., Ліщук Н.В., Козак С.В. Сутність податкового адміністрування в умовах реалізації сучасної податкової політики України. *Ефективна економіка.* 2020. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/2_2020/55.pdf

15. Жигалкевич Ж. М., Залуцький Р. О. Діджиталізація як основний фактор розвитку бізнес-структур. Ефективна економіка. 2020. № 11. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=8380.

16. Іванов С.В., Чекіна В.Д., Разумова Г.В. Податки майбутнього: адміністрування в умовах цифровізації економіки. *Науковий вісник Ужгородського національного університету.* 2022. № 43. С. 54-59

17. Інформаційне суспільство в Україні: стан, проблеми, перспективи : матеріали щорічної науково-практичної конференції за міжнародної участі «Дні інформаційного суспільства – 2015», Київ, 19–20 травня 2015 р. / за заг. ред. д. держ. упр. проф. Н. В. Грицяк. К. : Вид-во «Тезис», 2015. 226 с.

18. Клепанчук О.Ю. Удосконалення механізмів адміністрування податкових платежів в умовах фінансової підтримки розвитку малого бізнесу. *Науковий вісник НЛТУ України. Серія економічна*. 2017. № 27. С. 140-145

19. Крисоватий А.І., Томнюк Т.Л. Адміністрування податків в Україні: організація та напрями трансформації : монографія. Тернопіль : ВПЦ "Економічна думка ТНЕУ", 2012. 212 с.

20. Кучеркова С.О. Стан та напрями вдосконалення податкового адміністрування. *Фінанси та оподаткування.* 2018. № 3 (81). С. 105-110

21. Лугова Х. Удосконалення адміністрування податків в Україні з урахуванням європейського досвіду. *Фінансове право.* 2018. № 12. С. 230-233

22. Марченко Л. Діджиталізація системи податкового адміністрування в Україні з урахуванням досвіду розвинених країн світу. *Економічний аналіз.* 2022. № 4. Том 32. С. 127-134

23. Матвейчук Л.О. Механізми державного управління оподаткуванням в умовах розвитку інформаційного суспільства : автореф. дисертації на здобуття наукового ступеня доктора наук з державного управління : 25.00.02 «Механізми державного управління». 2017 С. 13–14.

24. Мельник В. До питання формування теоретичних засад адміністрування податків. *Фінанси України : журнал*. 2008. № 9. С. 3-9.

25. Олейнікова Л. Підвищення фіскальної й економічної результативності податкового адміністрування в Україні. *Фінанси України : журнал*. 2010. № 10. С. 47-59.

26. Проскура К. Податкове адміністрування в Україні в пост кризовий період: ефективність та напрями модернізації: монографія. К. : Вид-во ТОВ "Емкон", 2014. 376 с.

27. Разумова Г.В., Протопопова Н.А., Джанумова Л.Т. Податкова оптимізація та ухилення від сплати податків в Україні. *Scientific World Journal*. 2020. № 6. Part 3. Bulgaria. P. 25–30.

28. Руденко В.В. Ідентифікація функціональних складових фіскального механізму регулювання інвестиційного розвитку національної економіки.

Економіка та держава. Вінниця, 2020. № 7. URL: http://www.economy.in.ua/pdf/7_2020/12.pdf.

29. Савчук Д.Г. Вдосконалення системи адміністрування місцевих податків і зборів в Україні. *Проблеми системного підходу в економіці.* 2018. № 6(68). С. 188-192

30. Сафарова А.Т. Адміністрування податків (вітчизняний і міжнародний контексти): конспект лекцій. Луцьк: ВНУ імені Лесі Українки, 2022. 97 с.

31. Соколовська А. Особливості податкової системи України та напрями її коригування. *Фінанси України : журнал*. 2013. № 9. С. 28-44.

32. Сторожук І.П. Інформаційний складник процесу адміністрування податків. *Юридичний науковий електронний журнал.* 2021. № 8. С. 264-267

33. Трофименко О.Г. Аналіз світового досвіду впровадження систем електронної податкової звітності. *Порівняльно-аналітичне право.* 2014. № 8. С. 159-162

34. Удосконалення податкової системи України в контексті викликів та загроз, спричинених поширенням COVID–19 / авторський колектив, за заг. ред. О. Драган, С. Брехова, О. Нагорічної. Ірпінь: НДІ фіскальної політики, 2020. 96 с.

35. Цифровізація органів ДПС, розвиток електронних сервісів, надання електронних довірчих послуг. URL: https://mk.tax.gov.ua/data/files/253774.pdf.

36. Чернюк Т.В., Юрчишена Л.В. Система оподаткування в умовах війни: правовий та фінансовий аспекти. 2022. URL: https://jvestnik-sss.donnu.edu.ua/article/view/12852/12757.

37. Чижикова О.В. Глобальні тренди впровадження технологій у сфері оподаткування в контексті цифрової трансформації економіки. *Наукові праці НДФІ*. 2019. № 3 (88). С. 126–134.

38. Чудак О.М. Вплив цифровізації на адміністрування податків і зборів в Україні. *Право та інновації.* 2022. № 22 (38). С. 71-77

39. Abubekerova, A., & Ogloblina, V. (2021). Problems of implementation of the state tax policy of Ukraine. *Market Infrastructure*. URL: https://www.sciencegate.app/document/10.32843/infrastruct57-16#google_vignette

40. Blockchain in Tax Administrations. *CIAT*. 2021. URL: https://www.ciat.org/blockchain-in-tax-administrations/?lang=en

41. Blockchain in tax administrations. *Inter-Americano Center of Tax Administrations*. URL: https://www.ciat.org/blockchain-in-tax-administrations/?lang=en

42. Colossa A. How Global Tax Administrations are Using Blockchain Technology. *News. Bloombergtax.* March 17, 2022. URL: https://news.bloombergtax.com/daily-tax-report-international/how-global-tax-administrations-are-using-blockchain-technology

43. Corporate - Tax administration. (2023). *PwC.* URL: https://taxsummaries.pwc.com/ukraine/corporate/tax-administration

44. Digital transformation of European industry – a policy perspective. *EIT Digital*. URL : https://www.eitdigital.eu/newsroom/news/archive/article/eit-digital-releases-report-digital-transformation-of-european-industry-a-policyperspective/

45. Do Rosario J., Harmash O. (2023). Ukraine plans to restore pre-war tax system by July, finance minister says, *Reuters.* URL: https://www.reuters.com/world/europe/ukraine-plans-restore-pre-war-tax-system-by-july-finance-minister-2023-06-22/

46. Fengwei Y., Gu S. Industry 4.0, a revolution that requires technology and national strategies. *Complex & Intelligent Systems*. 2021. № 7. Pp. 1311–1325.

47. Frolova, N. (2021). Corporate income tax gap estimation in the context of development of fiscal space. *Ekonomìka ì prognozuvannâ*, 4, 125-141

48. IEEE Talks Blockchain: Overview of the Blockchain Ecosystem – IEEE Blockchain Initiative. 2021. URL: https://blockchain.ieee.org/publications/ieee-talks-blockchain/137-ieee-talks-blockchain-overview-of-the-blockchain-ecosystem

49. Kutsyk, V., Ostapenko, L., & Pudryk, D. (2019). Development of procedures for ensuring the repayment of tax debt as a guarantee of the formation of an investment climate. *Baltic Journal of Economic Studies*, 5(2), 86

50. Paslavska, R. (2022). Ethnographic features of formation of the tax administration system of Ukraine. *Pryazovskyi Economic Herald*. URL: https://www.researchgate.net/publication/362425406_ETHNOGRAPHIC_FEATURES_OF_FORMATION_OF_THE_TAX_ADMINISTRATION_SYSTEM_OF_UKRAINE

51. Rybalchenko L., Ryzhkov Ed., Ohrimenco S. Modeling economic component of national security. *Philosophy, economics and law review*. 2021. Vol. 1 (1). P. 25–36.

52. Statement on a Two-Pillar Solution to Address the Tax Challenges Arising From the Digitalisation of the Economy. *OECD/ G20 Base Erosion and Profit Shifting Project*. 2021. URL: https://www.oecd.org/tax/beps/statement-on-a-two-pillar-solution-toaddress-the-tax-challenges-arising-from-the-digitalisation-of-the-economy-july-2021.pdf

53. Tax Administration 3.0: The Digital Transformation of Tax Administration. *Forum On Tax Administration*. 2021. URL: https://www.oecd.org/tax/forum-on-tax-administration/publications-and-products/tax-administration-3-0-the-digitaltransformation-of-tax-administration.pdf

54. Taxation trends in the European Union. 2015 edition. URL: http://ec.europa.eu/taxation_customs/resources/taxation/economic_analysis/tax_structures/ 2015/report.pdf

55. Temchyshyna, Y. (2022). Theoretical and methodological aspects of improving tax administration in Ukraine. *Market Infrastructure*. URL: https://www.researchgate.net/publication/364036240_THEORETICAL_AND_METHODOLOGICAL_ASPECTS_OF_IMPROVING_TAX_ADMINISTRATION_IN_UKRAINE

56. Trusova, N., Hryvkivska, O., Polishchuk, N., Skrypnyk, S., Lobacheva, I., & Kudyrko, O. (2021). De-Shadowization of Tax Gaps in the System-Compositional Models of State Fiscal Policy: Comparative Analysis of EU Countries and Ukraine. *Public Policy and Administration*. 20, 443-453

57. Turyanskyy, Y. (2020). Transformation of tax regulation in EU countries: positive experience for Ukraine. *The economic discourse*. 97-104.

58. Ukraine Tax Revenue. *CEIC.* URL: https://www.ceicdata.com/en/indicator/ukraine/tax-revenue

59. Ukraine. *Network readiness index 2023.* URL: https://download.networkreadinessindex.org/reports/countries/2023/ukraine.pdf